

शास्त्रविशारद-जैनाचार्य-श्रीमद्-विजयधर्म-
सुरिभ्यो नमः

सार्थं भववैराग्यशतकम् ॥

प्रकाशक

ए. एम्. एन्ड कम्पनी, मुंबई.

निर्णयसागर छापखानामां छापीने प्रसिद्ध कर्युं.

सन १९१८.

मूल्य रु० ०-६-०

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૮૪૦

વર્ગીક

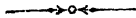
પુસ્તકનું નામ સ્વાર્થદાનવલ્લેહાચરિત્રાલકા

વિષય ૬૩૫૪:૪

शास्त्रविशारद-जैनाचार्य-श्रीमद्-विजयधर्म-
सूरिभ्यो नमः ।

सार्थं भववैराग्यशतकम् ॥

प्रकाशक-

ए. एम्. एन्ड कम्पनी, मुंबई.

निर्णयसागर छापखानां छापिने प्रसिद्ध कर्यु.

सन १९१८.

मूल्य रु० ०-६-०

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અ. નં. દાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૭૯૪૦

Printed by Ramchandra Yesu Shedge, at the 'Nirnaya-sagar' Press,
23 Kolbhat Lane, Bombay.

Published by Maganlal Velchand, Javeri Bazar,
No. 426, BOMBAY.

नमोऽर्हन्त्यः ॥

॥ अथ सार्थं भववैराग्यशतकम् ॥

संसारमि असारे, नत्थि सुहं वाहि-वेअणापडरे ।
जाणंतो इह जीवो, न कुणइ जिणदेसिअं धम्मं ॥ १ ॥

अनेक प्रकारनी व्याधिओ अने वेदनाओथी भरपूर
एवा आ असार संसारमां आ जीवने कोइ पण गतिमा
क्षण मात्र पण सुख नथी. आवी रीते आत्मा संसारने
असार जाणे छे छतां पण बहुलकर्मी होवाथी वीतराग
भगवंते उपदेशेलो दयामूल धर्म करतो नथी, अने संसा-
रनो लोलुपी-लालचु थइ धर्मरत्न गुमावे छे. ॥ १ ॥

अंजं कल्लं परं परारिं, पुरिसा चिंतन्ति अत्थसंपत्तिं ।
अंजलिगयं व तोयं, गलंतमाउं न पिच्छन्ति ॥ २ ॥

* संसारेऽसारे नास्ति सुखं व्याधि-वेदनाप्रचुरे । जानन्निह जीवो न
करोति जिनदेशितं धर्मम् ॥ १ ॥ + अद्य कल्ये परस्मिन् परतरस्मिन् पुरुषा-
श्चिन्तयन्त्यर्थसम्पत्तिम् । अंजलिगतमिव तोयं गलदायुर्न पश्यन्ति ॥ २ ॥

पुरुषो चिंतवे छे के—“आजे धननी प्राप्ति थशे, काले धन मळशे, पोर मळशे, परार मळशे, पैसा एकठा करी सुखी थइशुं, पैसो मेळवी धर्म करीशुं”, आवी रीते विचारमांने विचारमां समय गुमावे छे, परन्तु ते पुरुषो हथेळीमां रहेलुं पाणी गळी जायछे तेम आयुष्य गळी जाय छे ते देखता नथी. ॥ २ ॥

जं कल्ले कायध्वं, तं अज्जं चिय करेह तुरमाणा ।
बहुविग्घो ह्मु मुहुत्तो, मा अवरण्हं पडिक्खेह ॥ ३ ॥

मनुष्यो चिंतवे छे के—काले धर्मकार्य करीशुं, परंतु काल कोणे दीठी छे ?; काले शुं थशे तेनी कोने खबर छे ?। माटे हे भव्यो ! जे धर्मकार्य काले करवानुं होय तेने विलंबरहित आजे ज करजो—जरा पण ढील करशो नहीं. कालचक्र कायाने चरे छे, धर्मकार्य करवामां खरे-खर एक मुहूर्त पण घणा विघ्नो वाळो होय छे. माटे पाछला पहोरे पण करवानुं होय तेने प्रथम पहोरमां ज करी ल्यो, कारण के क्षणमांहे आयुष्य पूरुं थशे तो ते वखते शुं करशो ? ॥ ३ ॥

* यत् कल्ये कर्तव्यं तदथैव कुरुध्वं त्वरमाणाः ।

बहुविघ्न एव मुहूर्तो माऽपराहं प्रतीक्षध्वम् ॥ ३ ॥

*ही ! संसारसहाव-चरियं नेहाणुरायरत्ता वि ।

जे पुव्वण्हे दिट्ठा, ते अवरण्हे न दीसन्ति ॥ ४ ॥

संसारना स्वभावनुं अतिकारमुं चरित्र देखी खरेखर
खेद थायछे-दिलगीरी उपजेछे, कारण के-स्नेहना
अनुरागे आसक्त अने प्रीतिथी परिपूर्ण एवा माता पिता
बांधव स्त्री विगेरे संबन्धीओ के जेओने पहेले पहोरे सुख-
शान्तिमां देख्या हता तेओ पाछले पहोरे देखाता नथी !,
संसारनो आवो भयङ्कर स्वभाव देखीने पण मुग्ध जीवो
तेमां ज आसक्ति राखेछे ते शोचनीय छे. ॥ ४ ॥

मा सुयह जग्गियव्वे, पलाइयव्वम्मि कीस विसमेह ? ।

तिन्निजणा अणुलग्गा, रोगो अ जरा अ मच्चू अ ॥ ५ ॥

हे जीवो ! जागवाने ठेकाणे सूझ न रहो-धर्म कृत्यमां
प्रमाद न करो, कारणके काळरूपी पारधि तमारी पछवाडे
पड्यो छे जे अणचिन्तव्यो तमारो विनाश करी दुर्लभ
मनुष्यभव निष्फल करी नाखशे. वळी, ज्यांथी पला-
यन करी जवुं जोड़ए त्यां विसामो खावा केम बेठा छो ? ,

* ही ! संसारस्वभावचरितं स्नेहानुरागरक्ता अपि । ये पूर्वाह्नि दृष्टास्तेऽप-
राह्नि न दृश्यन्ते ॥ ४ ॥ + मा स्वपित जागरितव्ये पलायितव्ये कस्माद्
विश्राम्यथ ? । त्रयो जना अनुलम्भा रोगश्च जरा च मृत्युश्च ॥ ५ ॥

कारण के—रोग जरा अने मृत्यु ए त्रण चोरो तमारी पछवाडे पळ्या छे. माटे धर्मकृत्यमां जरा पण प्रमाद न करो, अने संसारमांथी जल्दी पलायन करी जाओ के जेथी जन्म जरा मृत्यु रोग अने शोकादिनो भय सदाने माटे विनाश पामे ॥ ५ ॥

दिवस-निसाधड्डिअलं, आउसलिलं जिआण घेत्तूणं ।
चंदाइच्चबइल्ला, कालऽरहटं भमाडन्ति ॥ ६ ॥

आ संसार रूपी कूवो छे, सूर्य अने चन्द्र रूपी रातो अने धोळो एवा बे बळवान् बळद छे. ते सूर्य अने चन्द्र रूपी बळदो, दिवस अने रात्रि रूपी घडाओनी पंक्ति वडे जीवोना आयुष्यरूपी पाणीने ग्रहण करी काळरूपी रेंटने फरवेछे—आयुष्यरूपी पाणी रात्रि दिवस खूटे छे, तेम नजरे जोवा छतां हे भव्य प्राणीओ ! तमने संसारथी उदासभाव केम थतो नथी ? ॥ ६ ॥

सा नत्थि कला तं नत्थि, ओसहं तं नत्थि किंपि विन्नाणं ।
जेण धरिज्जइ काया, खज्जन्ती कालसप्पेण ॥ ७ ॥

* दिवस-निशाघटीमालया आयुःसलिलं जीवानां गृहीत्वा । चन्द्राऽऽ-
दित्यबलीवर्दी कालाऽरहटं भ्रमयतः ॥ ६ ॥ + सा नास्ति कला तन्नास्त्यौषधं
तन्नास्ति किमपि विज्ञानम् । येन धार्यते कायः खाद्यमानः कालसर्पेण ॥ ७ ॥

हे भव्यजीवो ! काळरूपी सर्पे खावा मांडेली देहनुं जेणे करी रक्षण करीए एवी कोइ बहोतेर कळामांनी कळा देखाती नथी, एवं कोइ ओसड दृष्टिगोचर थतुं नथी, तेम एवं कोइ विज्ञान हस्ती धरावतुं नथी—बीजां सर्वजातिनां विष उतरे पण डसेला काळरूपी सर्पनुं विष उतरे नहीं. महा समर्थ पुरुषोनां वज्रजेवां शरीरने पण काळरूप सर्प गळी गयो छे, तो पछी आपणा जेवानी काची कायानो शो भरोसो ? माटे विलम्ब रहित धर्मकृत्य करी ल्यो ॥ ७ ॥

दीर्घरफणिंदनाले, महियरकेसर दिसामहदलिल्ले ।
ओ ! पीयइ कालभमरो, जणमयरंदं पुहविपउमे ॥८॥

घणी खेदनी वात छे के—जेनुं शेषनागरूप मोडुं नाळवुं छे, जेना पर्वतो रूपी केसरा छे, जेना दस दिशारूप विशाळ पणों छे एवा आ पृथ्वीरूप कमळमां, काळरूप भ्रमर, मनुष्यरूप—समग्रलोक रूप रसने पीवेछे ! भमरो कमळमांथी एवी रीते रस ले छे के जेथी कमळने जरा पण इजा थाय नहीं, वळी ते मधुरस्वरे बो-

* दीर्घफणीन्द्रनाले महीधरकेसरे दिशामहादले ।

ओ ! (पञ्चात्तापः) पिबति कालभ्रमरो जनमकरन्दं पृथ्वीपद्मे ॥ ८ ॥

लीने पोताना खप जेटलो ज थोडो थोडो रस ले छे; परन्तु अहीं काळरूप असंतोषी भमरो तो पृथ्वीरूप कमळमांथी समग्रलोक रूप रसने अनेक प्रकारनी व्याधिओ अने वेदनाओ रूप क्रूरपणुं वापरी चूसी ले छे, एटले के—ते क्रूर काळ कोइ पण प्राणीनुं भक्षण कर्या विना रहेतो नथी.

लोकोमां एवुं कहेवाय छे के—आ समग्र पृथ्वीने शेषनागे पोताना मस्तक उपर उपाडी राखी छे. आवी लोकोक्तिथी अहीं पृथ्वीरूप कमळनुं शेषनागरूप नाळवुं कह्युं. वळी जेम कमळमां केसरा होय छे तेम अहीं पृथ्वीरूप कमळने पर्वतो रूप केसरा कह्या, अने दस दिशाओ मोटां मोटां पांदडांओने ठेकाणे समजवी. आवा पृथ्वीरूप मोटा कमळमांथी लोकरूप रसने निरन्तर पीतां पण काळरूप भमरो हजु सुधी तृप्त थयो नहीं, तृप्त थतो नथी, अने तृप्त थशे पण नहीं !. माटे हे भव्य-प्राणीओ ! काळरूप असन्तोषी भमराना आस्वादनमां न अवाय एवा आत्मस्वरूप पामवाना साधनमाटे प्रमाद त्यागी उद्यम करो ॥ ८ ॥

*छायामिसेण कालो, सयलजिआणं छलं गवेसंतो ।
पासं कह वि न मुंचइ, ता धम्मे उज्जमं कुणह ॥ ९ ॥

जे शरीरनी छाया देखाय छे, अने निरन्तर शरीरनी साथे ज फरे छे, ते छाया नथी पण ए तो छायाने बहाने काळ फरे छे. शत्रु जेम निरन्तर छळ-भेदने ताकतो फरे छे, अने झपाटामां आवतां पोतानुं कुकृत्य पूरुं करे छे; तेम छायाने बहाने रात्रि-दिवस छळ-भेदने ताकतो क्रूर काळ प्राणीनी क्यारेय पण केड मूकतो नथी. 'प्राणी क्यारे स्खलना पामे के एने हुं पकडी लउं' आवी दुष्ट वांछाये ते रात्रि-दिवस छायाने बहाने पाछळ पडेलो छे, ते ओर्चितो जरूर पकडी लेशे. अने ते वखते तमने पश्चात्ताप थशे के-‘अरेरे ! आपणे कांइ धर्मसाधन करी सक्या नही !’। माटे काळना सपाटामां आव्या नथी त्यां सुधीमां जिनप्ररूपित धर्मने विषे प्रयत्न करी ल्यो ॥ ९ ॥

* छायामिषेण कालः सकलजीवानां छलं गवेषयन् ।

पार्श्वं कथमपि न मुञ्चति तस्माद् धर्मे उद्यमं कुरुध्वम् ॥ ९ ॥

*कालम्मि अणाइए, जीवाणं विविहकम्मवसगाणं ।
तं नत्थि संविहाणं, संसारे जं न संभवइ ॥ १० ॥

अनादिकालने विषे क्रोध मान माया अने लोभने
योगे विविध प्रकारना कर्मने वश थयेला जीवोने आ
संसारमां एवो कोइ संबन्ध नथी के जे न संभवे, अ-
र्थात् समग्र संबन्धे आ जीवो संसारमां भटक्या छे, पण
जो जिनवरनो धर्म स्वीकारी रूडी रीते पाळे तो संसा-
ररूप चक्रमां न भमे ॥ १० ॥

बंधवां सुहिणो सवे, पिअ-माया पुत्त-भारिया ।
पेअवणाओ निअत्तन्ति, दाऊणं सलिलंजलिं ॥ ११ ॥

हे जीव ! बांधव मित्रो मा बाप स्त्री अने पुत्र ए
कोइ तारां सगां नथी, पण देहनां सगां छे. कारण के—
मृत्यु थया पछी देहने वाळी पाणीनी अंजली आपी
श्मशानथी पोतपोताना स्वार्थने संभारता पोतपोताने
घेर पाछा जाय छे, पण तेमानुं कोइ वहालुं सगुं तारी

* कालेऽनादिके जीवानां विविधकर्मवशगानाम् । तन्नास्ति संविधानं संसारे
यन्न संभवति ॥ १० ॥ + बान्धवाः सुहृदः सर्वे माता-पितरौ पुत्र-भार्याः ।
प्रेतवनाद् निवर्तन्ते दत्त्वा सलिलाऽञ्जलिम् ॥ ११ ॥

साथे आवतुं नथी. माटे तेओनी खोटी मूर्छा त्यागी तारी संगाथे आवनारा धर्मने आदर के जेथी तारो जल्दी निस्तार थाय ॥ ११ ॥

विहडन्ति सुआ विहडन्ति, बंधवा विहडन्ति
सुसंचिआ अत्था । इक्को कह वि न विडहइ,
धम्मो रे जीव ! जिणभणिओ ॥ १२ ॥

हे जीव ! दीकराओनो वियोग थाय छे, बान्धवो वि-
खूटा पडे छे, अने घणा परिश्रमथी मेळवेली सम्पत्ति
पण वियुक्त थाय छे. एटले के तेमने मूकीने तारे जवुं
पडशे, अथवा तने मूकीने तेओ चाल्या जशे, पण एक
जिनराजे कहेला धर्मनो कोइ काळे पण वियोग थवानो
नथी, अर्थात् आ जीवने साचुं सगपण तो धर्मनुं ज छे,
बीजुं सर्व आळ पंपाळ छे. माटे जिनधर्म उपर साची
श्रद्धा राखी तेनुं ज सेवन कर. ॥ १२ ॥

‡अडकम्मपासबद्धो, जीवो संसारचारए ठाइ ।

* विघटन्ते सुता विघटन्ते बान्धवा विघटन्ते सुसञ्चिता अर्थाः ।

एकः कथमपि न विघटते धर्मो रे जीव ! जिणभणितः ॥ १२ ॥

+ अष्टकर्मपाशबद्धो जीवः संसारचारके तिष्ठति ।

* અષ્ટકર્મપાશમુક્તો, આયા સિવમંદિરે ઠાઈ ॥ ૧૩ ॥

આ જીવ આઠ કર્મરૂપ પાશથી બંધાયેલો એવો સંસારરૂપ બન્દીખાનામાં ઠામ ઠામ ભટકે છે, અને આઠ કર્મરૂપ પાશથી મૂકાયેલો એવો મોક્ષમન્દિરમાં જઈને રહે છે. માટે હે જીવ ! તું આઠ કર્મરૂપ પાશને તોડીશ ત્યારે જ મોક્ષમન્દિરમાં જઈશ, અને અવિનાશી સુખ પામીશ. વિહ્વો સજ્જનસંગો, વિસયસુહાઈં વિલાસલલિઆઈં । નલિનીદલગ્ગઘોલિર-જલલવપરિચંચલં સઘં ॥ ૧૪ ॥

આ જીવે માની લીધેલા જે સુખકારી પદાર્થો, જેવા કે-લક્ષ્મી, સગાં સંબન્ધીઓનો સંગ, તથા સ્ત્રી વિગેરેના મનોહર વિલાસે કરી સુંદર એવા પાંચે ઇન્દ્રિયોનાં વિષય-સુખ, એ સર્વ અતિશય ચંચલ છે. જેમ કમલપત્રના અગ્ર ભાગમાં રહેલું જલબિન્દુ અતિચપલ છે તેમ એ સર્વ અતિશય ચપલ છે-થોડા કાલમાં જ હતું નહોતું થઈ જાય છે !. માટે હે જીવ ! આવા અસ્થિર પદાર્થોમાં શા માટે આસક્ત થાય છે ? ॥ ૧૪ ॥

* અષ્ટકર્મપાશમુક્ત આત્મા શિવમન્દિરે તિષ્ઠતિ ॥ ૧૩ ॥

+ વિભવઃ સજ્જનસજ્જો વિષયસુખાનિ વિલાસલલિતાનિ ।

નલિનીદલાગ્રધૂર્ણયિતૃ-જલલવપરિચન્નલં સર્વમ્ ॥ ૧૪ ॥

तं कथं बलं तं कथं, जुवणं अंगचंगिमा कथं ? ।
सवमणिचं पिछह, दिट्ठं नट्ठं कयंतेण ॥ १५ ॥

कायानुं ते बळ क्यां गयुं ?, ते जुवानी क्यां चाली
गइ ?, शरीरनुं ते सौन्दर्य क्यां गयुं ?, ते सर्व रूप-रंग
क्यां चाल्या गया ?, अरे वृद्धावस्था आवी !. हे प्राणीओ !
आ सर्व अनित्य छे ते साक्षात् जुओ-तपासो. जे सर्व
नानी वयमां देखुं हतुं, ते सर्व यमराजाए नष्ट भ्रष्ट करी
दीधुं-थोडा ज वखतमां हतुं नहोतुं थइ गयुं. आ शरी-
रने गमे तेटली साचवणीथी राखशो तो पण तेनुं बळ
सौन्दर्य अने जुवानी टकवानी नथी-विनश्वर छे, माटे
जेनी करेली सेवा कदापि निष्फल थती नथी एवा धर्मनुं
सेवन करो ॥ १५ ॥

घणकम्मपासबद्धो, भवनयरचउप्पहेसु विविहाओ ।
पावइ विडंबणाओ, जीवो को इत्थ सरणं से ? ॥ १६ ॥

* तत् कुत्र बलं ? तत् कुत्र यौवनम् ? अङ्गचङ्गिमा कुत्र ? । सर्वमनित्यं
पश्यत दृष्टं नष्टं कृतान्तेन ॥ १५ ॥ + घनकर्मपाशबद्धो भवनगरचतुष्पथेषु
विविधाः । प्राप्नोति विडम्बना जीवः कोऽत्र शरणं तस्य ? ॥ १६ ॥

आ जीव निविड कर्मरूप पाशथी बंधायेलो एवो
संसाररूप नगरना चारगतिरूप चौटामां अनेक प्रका-
रनी विडम्बनाने पामे छे, अहीं तेनुं कोण शरण छे ? ॥ १६ ॥
घोरम्मि गर्भवासे, कल-मल-जंबालअसुइबीभच्छे ।
वसिओ अणंतखुत्तो, जीवो कम्माणुभावेण ॥ १७ ॥

आ जीव कर्मना प्रभावथी वीर्य अने मळरूप काद-
वने लीधे अपवित्रताथी भरपूर अने कंपारी छूटे एवा
गंदा भयानक गर्भवासमां अनन्ती वखत वस्यो !. आवा
दुःसह दुःखने पण भूली जइ फरीथी गर्भवासमां आवी
दुःख भोगववां पडे एवां कृत्यो करे छे !, परन्तु पुनः
गर्भवासमां आवबुं न पडे एवो उद्यम करतो नथी ! ।

चुलसीई किर लोए, जोणीणं पमुहसयसहस्साई ।
इक्किक्कम्मि अ जीवो, अणंतखुत्तो समुप्पन्नो ॥ १८ ॥

लोकने विषे जीवने उत्पन्न थवानां स्थानक चोराशी
लाख योनि छे. ते एक एक योनिमां आ जीवे अन-
न्ती वार अवतार लीधो !, तो पण हे प्राणी ! ते उत्पत्ति-

* घोरे गर्भवासे कल-मलजम्बालाऽशुचिवीभत्से । उषितोऽनन्तकृत्वो जीवः
कर्मानुभावेन ॥ १७ ॥ + चतुरशीतिः किल लोके योनीनां प्रमुखशतसह-
स्राणि । एकैकस्यां च जीवोऽनन्तकृत्वः समुत्पन्नः ॥ १८ ॥

સ્થાનમાંથી કંટાળો પામી તું ધર્મકૃત્ય કરવામાં કેમ
ઉદ્યમ કરતો નથી ? ॥ ૧૮ ॥

* માયા-પિય-બંધુહિં, સંસારત્થેહિં પૂરિઓ લોઓ ।
બહુજોણિનિવાસીહિં, ન ય તે તાણં ચ શરણં ચ ॥ ૧૯ ॥

હે જીવ ! સંસારમાં રહેલા અને ચોરાશી લાખ યો-
નિમાં નિવાસ કરતા એવા માત પિતા અને બન્ધુઓ વડે
આ ચૌદરાજલોક ભર્યો છે, પણ તે કોઈ તારું રક્ષણ
કરવાને સમર્થ નથી, તેમ શરણ રાખવાને પણ સમર્થ
નથી !. માટે રક્ષણ કરવાને સમર્થ એવા જિનધર્મનું શ-
રણ લે કે જેથી આધિ વ્યાધિ અને ઉપાધિરૂપ દુઃખથી
પરિપૂર્ણ એવા આ સંસારથી મુક્ત થઈ શકે. ॥ ૧૯ ॥

જીવો વાહિવિલુત્તો, સફરો ઇવ નિજ્જલે તટ્ઠપ્પહઈ ।
સયલો વિ જણો પિચ્છઈ, કો સક્કો વેઅણાવિગમે ? ૨૦

જ્યારે આ જીવ વ્યાધિથી ગ્રસ્ત થઈ જલ વિનાના
માછલાની જેમ તટફડે છે—ટલવળે છે, હાય ! ઓય !
કરે છે, તે વચ્ચે પાસે બેઠેલા સગાં સંબન્ધીઓ અસહ્ય

* માતા-પિતૃ-બન્ધુભિઃ સંસારસ્થૈઃ પૂરિતો લોકઃ । બહુયોનિનિવાસિભિઃ
ન ચ તે ત્રાણં ચ શરણં ચ ॥ ૧૯ ॥ + જીવો વ્યાધિવિલુપ્તઃ સફર ઇવ નિર્જલે
તટ્ઠપ્પહયતિ । સકલોઽપિ જનઃ પશ્યતિ કઃ શક્તો વેદનાવિગમે ? ॥ ૨૦ ॥

दुःख देखे छे छता तेमांनुं कोण वेदना दूर करवाने समर्थ थाय छे ?, अर्थात् कोइ कांइ पण वेदना निवारवाने शक्तिमान् थतुं नथी, पण छेवटे अंत समये धर्मनुं शरण बतावे छे. माटे हे प्राणी ! परिणामे धर्मनुं शरण तो करवुं ज पडे छे, तो पछी प्रथमथी ज धर्मनुं शरण लेवाने शा माटे विलंब करे छे ? ॥ २० ॥

मा* जाणसि जीव ! तुमं, पुत्त-कलत्ताइ मज्झ सुहहेऊ ।
निउणं बंधणमेयं, संसारे संसरंताणं ॥ २१ ॥

हे जीव ! तुं आ संसारने विषे एकान्ते दुःखना हेतु जे पुत्र स्त्री मित्रो विगेरेने सुखना हेतु जाण नहीं, कारण के-संसारमां भ्रमण करता जीवोने ए पुत्र स्त्री मित्रो विगेरे सगां संबंधीओ आकरा संसारबन्धननुं कारण थाय छे, पण संसारमांथी छोडावता नथी. माटे ते संसारबन्धन करावनारा सगां संबंधीओमां ममत्व भाव नहीं राखतां कर्मबन्धनथी मुक्त करनार धर्ममां दृढबुद्धि कर ॥ २१ ॥
‡ जाणणी जायइ जाया, जाया माया पिआ य पुत्तो अ ।

* मा जानीहि जीव ! त्वं पुत्र-कलत्रादि मम सुखहेतुः ।

निपुणं बन्धनमेतत् संसारे संसरताम् ॥ २१ ॥

+ जननी जायते जाया, जाया माता पिता च पुत्रश्च ।

અંણવત્થા સંસારે, કમ્મવસા સર્વજીવાણં ॥ ૨૨ ॥

આ સંસારમાં કર્મવશથી જીવોની અવ્યવસ્થા છે, એ-
ટલે એકજ પ્રકારની સ્થિતિ રહેતી નથી. કારણ કે—જે
આ ભવમાં માતા હોય છે તે ભવાન્તરમાં સ્ત્રી પણ થાય છે,
વઢી જે સ્ત્રી હોય છે તે ભવાન્તરમાં માતારૂપે થાય છે.
પિતા હોય તે ભવાન્તરમાં પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થાય છે, અને
પુત્ર હોય છે તે ભવાન્તરમાં પિતારૂપે થાય છે, આ પ્ર-
માણે સંસારનું અનિયમિતપણું છે. સર્વ જીવો કર્મને વશ
થઈ ભિન્ન ભિન્ન રૂપે અવતાર લે છે, અને મોહાન્ધ થઈ
મારું મારું કરે છે; પણ સમજતા નથી કે એકજ જાતની
સ્થિતિ રહેવાની નથી. માટે હે જીવ ! તારી ચલ સ્થિ-
તિનો વિચાર કર, અને સંસારની જૂઠી માયા અને મમત્વ
ત્યાગી ધર્મધ્યાન ચૂક નહીં. ॥ ૨૨ ॥

ન સા જાઈ ન સા જોણી, ન તં ઠાણં ન તં કુલં ।
ન જાયા ન મુઆ જત્થ, સર્વે જીવા અણંતસો ॥ ૨૩ ॥

* અનવસ્થા સંસારે કર્મવશાત્ સર્વજીવાનામ્ ॥ ૨૨ ॥

+ ન સા જાતિર્ન સા યોનિર્ન તત્સ્થાનં ન તત્ કુલમ્ ।

ન જાતા ન મૃતા યત્ર સર્વે જીવા અનન્તશઃ ॥ ૨૩ ॥

चौदराजलोकमां एवी कोइ जाति नथी, एवी कोइ योनि नथी, एवं कोइ स्थान नथी, अने एवं कोइ कुल नथी के ज्यां सर्व जीवो अनन्तीवार जन्म्या नथी; अने अनन्तीवार मृत्यु पाम्या नथी—सर्व जीवो सर्व स्थानके अनन्तीवार जन्म्या छे अने मृत्यु पाम्या छे. ॥ २३ ॥

तं * किं पि नत्थि ठाणं, लोए वालगगकोडिमित्तं पि ।
जत्थ न जीवा बहुसो, सुह-दुक्खपरंपरं पत्ता ॥ २४ ॥

लोकने विषे वालना अग्रभागना असंख्यातमा भाग जेटलुं पण एवं कोइ स्थान नथी के ज्यां जीवो घणी वार सुख दुःखनी परम्पराने न पाम्या होय. अर्थात् जीवो सर्व स्थानमां सुख दुःखनी परम्परा पाम्या, पण कर्म-क्षयनी परम्परा पाम्या नहीं! ॥ २४ ॥

संघाओ रिद्धीओ, पत्ता सब्बे वि सयणसंबंधा ।
संसारे ता विरमसु तत्तो जइ मुणसि अप्पाणं ॥ २५ ॥

हे जीव ! संसारने विषे अनादिकालथी भ्रमण क-

* तत् किमपि नास्ति स्थानं लोके वालाग्रकोटिमात्रमपि । यत्र न जीवा बहुशः सुख-दुःखपरम्परां प्राप्ताः ॥ २४ ॥ + सर्वा ऋद्धयः प्राप्ताः सर्वेऽपि स्वजनसम्बन्धाः । संसारे तस्माद् विरम ततो यदि जानास्यात्मानम् ॥ २५ ॥

रतां तें देव अने मनुष्यादिनी सर्व समृद्धि—संपदा पामी,
अने सर्वनी साथे मा बाप वहेन बन्धु स्त्री विगेरे समग्र
प्रकारना सगपण अनन्तीवार पाम्यो, पण तेमां तारी
हजु सुधी सिद्धि थइ नहीं. माटे परिणामे दुःखकर ते
समृद्धि अने सगपणोमां मोह माया राख नहीं. अने
आत्मस्वरूपने जाणवा इच्छतो होय तो संसारथी विराम
पाम—संसारथी विरक्त था, के जेथी भवभ्रमणा टळी
अक्षयसुख मळे. ॥ २५ ॥

* एगो बंधइ कम्मं, एगो वह-बंध-मरण-वसणाइं ।
विसहइ भवम्मि भमडइ, एगु च्चिअ कम्मवेलविओ २६

आ जीव एकलो ज कर्मबंध करे छे, अने वध बन्ध
मरण अने आपत्ति एकलाने ज सहन करवी पडे छे,
पण जे स्त्री-पुत्रादिने माटे तें अनेक प्रकारना पापारंभ
कर्या ते कोइ तारी वेदनानो भाग लेवा आवशे नहीं.
वळी कर्मथी ठगायेलो एवो आ जीव एकलो ज संसारमां
भटक्या करे छे, पण जो वीतरागना वचन उपर श्रद्धा

* एको बध्नाति कर्म, एको वध-बन्ध-मरण-व्यसनानि ।

विषहते भवे भ्राम्यति, एक एव कर्मवशितः ॥ २६ ॥

રાહી ધર્મમાં આસક્ત થાય તો સંસારના બન્ધન-છેદ-
નાદિ દુઃખોથી છૂટે. ॥ ૨૬ ॥

*અન્નો ન કુણ્ઠ અહિંસં, હિંસંપિ અપ્પા કરેહ્ન હુ અન્નો ।
અપ્પકયં સુહ-દુઃખં, મુંજસિ તા કીસ દીણમુહો ? ૨૭

હે જીવ ! તું એમ ધારેછે કે-અમુક માણસે મારું
બગાડ્યું, અને ફલાણાયે સુધાર્યું; એમ ધારી રાગ-દ્વેષ
કરે છે. પણ આ જગત્માં તારું કોઈ બગાડનાર યા સુ-
ધારનાર નથી, તું પોતે જ તારું હિત યા અહિત કરેછે,
અને તું પોતે જ સારાં નરસાં કર્મ કરી સુખ-દુઃખને
ભોગવે છે; બીજો કોઈ હિતાહિત કરતો નથી, તો પછી
શા માટે દયામણું મુખ કરે છે?, અને બીજાઓના દોષ
દેખે છે ? ॥ ૨૭ ॥

बहुं आरंभविदत्तं, वित्तं विलसन्ति जीव ! सयणगणा ।
तज्जणियपावकम्मं, अणुहवसि पुणो तुमं चेव ॥ २८ ॥

* अन्यो न करोत्यहितं, हितमप्यात्मा करोति नैवाऽन्यः ।

आत्मकृतं सुख-दुःखं, भुङ्क्ते ततः कस्माद् दीनमुखः ? ॥ २७ ॥

+ बहुारम्भाऽर्जितं, वित्तमनुभवन्ति जीव ! स्वजनगणाः ।

तज्जनितपापकर्म, अनुभवसि पुनस्त्वमेव ॥ २८ ॥

हे जीव ! तें खेती व्यापारादि अनेक प्रकारना आरंभ करी, कूड कपट प्रपंचादि अनेक प्रकारना अनर्थो करी, नीचसेवादि अनेक प्रकारनां अकार्यो करी, अने परदेशभ्रमणादि अनेक प्रकारनां जोखम खेडी महा परिश्रमे धन उपार्जन कर्युं; परन्तु ते धनने स्वजन—सगा संबन्धीओ विलसे छे—भोगवे छे, एटले ते धननुं फळ तो तेओ भोगवे छे !; पण ते द्रव्य उपार्जन करतां अनेक प्रकारनां पापकर्मो तो तारे ज भोगववां पडे छे, तेओ कोइ भोगववा आवता नथी. माटे हे आत्मन् ! कांइक समज. बीजाओने माटे पापना पोटला बांधी दुःखी न था, अने न्यायथी धन उपार्जन करी यथाशक्ति धर्मकार्योमां तेनो व्यय कर, के जेथी तारो परिश्रम फलीभूत थाय. ॥ २८ ॥

अह दुक्खियाइं तह भुक्खियाइं जह चिंतियाइं डिंभाइं।
तह थोवंपि न अप्पा, विचिंतिओ जीव ! किं भणिमो ? ॥

हे जीव ! तें मूढ बनी ‘अरे ! आ मारा बाळक दु-

* अथ दुःखितास्तथा बुभुक्षिता यथा चिन्तिता डिम्भाः ।

तथा स्तोकमपि नात्मा, विचिन्तितो जीव ! किं भणामः ? ॥ २९ ॥

खीया छे, भूख्या छे, वस्त्र रहित छे' इत्यादि रात्रि-
दिवस चिन्तवन कर्तुं, तेओने पडती अगवडो टाळवा
इलाजो लीधा. पण तें तारा आत्मानि थोडी पण
चिन्ता करी नहीं के में मारा आत्मानुं शुं सार्थक कर्तुं ?
थोडी पण आत्मानि चिन्ता करी होत तो सुखी थात,
केवल रात्रि-दिवस परभावमां ज मग्न रह्यो. तुं मूढ बन्यो
छे !, तने केटलो उपदेश आपीए ?-वधारे शुं कहीए ?
खणभंगुरं सरीरं, जीवो अन्नो अ सासयसरूवो ।

कम्मवसा संबंधो, निब्वंधो इत्थ को तुज्झ ? ॥ ३० ॥

हे जीव ! आ शरीर क्षणभंगुर छे-क्षण विनाशी
छे-अशाश्वतुं छे, अने आत्मा तेथी जुदो शाश्वत स्वरूप
छे-अविनाशी छे. कर्मना वशथी तारो तेनी साथे सं-
बन्ध थयो छे, तो पछीं ताराथी विरुद्ध धर्मवाळा एवा
आ शरीरमां तारी शी मूच्छा छे ?, शरीर उपरथी मम-
त्वभाव त्यागी आत्मस्वरूपमां रमण कर. ॥ ३० ॥

कह् आयं कह् चलियं, तुमंपि कह् आगओ कहं गमिही ? !

* क्षणभङ्गुरं शरीरं, जीवोऽन्यश्च शाश्वतस्वरूपः ।

कर्मवशात् सम्बन्धो, निर्बन्धोऽत्र कस्तव ? ॥ ३० ॥

+ कुत आगतं कुत्र चलितं, त्वमपि कुत आगतः कुत्र गमिष्यसि ? ।

અન્યોન્યમપિ ન યાણહ, જીવ ! કુડુંબં કઓ તુજ્ઞ ? ॥૩૧॥

આત્મન્ ! જેના ઉપર તારો ઘણો મોહ છે—ઘણી પ્રીતિ છે તે માત પીતા પત્ની પુત્ર વિગેરે કુડુમ્બ ક્યાથી આવ્યું ?, અને ક્યાં ગયું ?. તું પણ કઈ ગતિમાંથી આવ્યો ?, અને ક્યાં જઈશ ?. આ પ્રમાણે કુડુમ્બની તને અને તારી કુડુમ્બને સ્વરૂપ પણ નથી; તો પછી તારું એ કુડુંબ ક્યાંથી ?, અને તું કુડુમ્બનો ક્યાંથી ?; કે જેથી તું ‘મારું કુડુમ્બ મારું કુડુમ્બ’ કરતો ભટકે છે ? ॥૩૧॥

ક્ષણભંગુરે સરીરે, મણુઅભવે અબ્ધપડલસારિચ્છે ।
સારં ઇત્તિયમેત્તં, જં કીરઈ સોહણો ધમ્મો ॥ ૩૨ ॥

આ ક્ષણભંગુર શરીરમાં, અને વાદલાંના ગોટાની જેમ જલદી વિનાશ પામતા આ મનુષ્યભવમાં સાર માત્ર ઇટલો જ છે કે—સુન્દર અને દોષરહિત વીતરાગ ધર્મનું સેવન કરીએ. માટે હે જીવ ! વીતરાગધર્મનું સેવન કર, તે વિના બીજો કાંઈ આ સંસારમાં સાર નથી ॥ ૩૨ ॥

* અન્યોન્યમપિ ન જાનીથો, જીવ ! કુડુંબં કુતસ્તવ ? ॥ ૩૧ ॥

+ ક્ષણભંગુરે શરીરે, મનુષ્યભવેઽબ્રપટલસદૃષ્ટે ।

સારમેતાવન્માત્રં, યત્ક્રિયતે શોભનો ધર્મઃ ॥ ૩૨ ॥

જન્મદુઃખં જરાદુઃખં, રોગા ય મરણાણિ ય ।

અહો ! દુઃખો હુ સંસારો, જત્થ કીસન્તિ જંતુણો ॥ ૩૩ ॥

હે જીવ ! આ જગત્માં જન્મનું દુઃખ, ઘડપણનું દુઃખ, અનેક પ્રકારનાં રોગોનાં દુઃખ, તથા અનેક પ્રકારનાં મરણનાં દુઃખ છે. અરે ! આ સંસાર સ્વરે સ્વર દુઃખમય છે, જેની અંદર પ્રાણીઓ અનેક પ્રકારના ક્લેશો ભોગવી રહ્યા છે. આવા જન્મ-મરણાદિ અનેક પ્રકારનાં દુઃખો અનુભવતા છતાં તેમાં આસક્ત થઈ રહ્યા છે એ મહા આશ્ચર્ય છે ! ॥ ૩૩ ॥

જાવ ન ઇન્દ્રિયહાણી, જાવ ન જરરક્ષસી પરિપ્ફુરઈ ।
જાવ ન રોગવિઆરા, જાવ ન મચ્છૂ સમુલ્લિઅઈ ॥ ૩૪ ॥

હે જીવ ! જ્યાં સુધી ઇન્દ્રિયો ક્ષીણ થઈ નથી, જ્યાં સુધી જરા રૂપી રાક્ષસી વ્યાપી નથી, જ્યાં સુધી રોગ-વિકારો પ્રગટ થયા નથી, અને જ્યાં સુધી કાલના પા-

* જન્મદુઃખં જરાદુઃખં, રોગાશ્ચ મરણાણિ ચ ।

અહો ! દુઃખો હિ સંસારો, યત્ર ક્લિશ્યન્તે જન્તવઃ ॥ ૩૩ ॥

+ યાવદ્ નેન્દ્રિયહાનિર્યાવન્ન જરારાક્ષસી પરિપ્ફુરતિ ।

યાવદ્ ન રોગવિકારા, યાવદ્ ન મૃત્યુઃ સમુચ્છિષ્યતિ ॥ ૩૪ ॥

शमां सपडायो नथी त्यां सुधीमां बीतराग धर्मनुं सेवन
करी ले—जेम बने तेम जलदीथी धर्मसाधन करी ले. ॥३४॥

जह गेहम्मि पलित्ते, कूवं खणिउं न सक्कए कोइ ।
तह संपत्ते मरणे, धम्मो कह कीरण ? जीव ! ॥३५॥

जेम घरमां चोतरफथी आग लागे त्यारे कूवो खोदी
पाणी काढी बळता घरने ओलववा कोइ पण समर्थ न
थाय—अर्थात् आग लागे त्यारे कूवो खोदवो नकामो छे;
तेम हे आत्मन् ! तने मरणकाळ प्राप्त थशे त्यारे तुं धर्म-
साधन केवी रीते करी शकीश ?, माटे जरा विचार कर !,
अने विषय—कषायथी विरक्त थइ धर्मनुं शरण करी ले
के जेथी मरण समये पश्चात्तापनो वखत न आवे. ॥३५॥

रूपमसासयमेयं, विज्जुल्लयाचंचलं जए जीअं ।
संज्ञाणुरागसरिसं, खणरमणीअं च तारुणं. ॥ ३६ ॥

हे जीव ! आ शरीरनुं सौन्दर्य अस्थिर छे, जगत्मां

* यथा गेहे प्रदीप्ते, कूपं खनितुं न शक्नोति कोऽपि ।

तथा संप्राप्ते मरणे, धर्मः कथं क्रियते ? जीव ! ॥ ३५ ॥

+ रूपमशाश्वतमेतद्, विद्युल्लताचञ्चलं जगति जीवितम् ।

सन्ध्यानुरागसदृशं, क्षणरमणीयं च तारुण्यम् ॥ ३६ ॥

જીન્દગી વીજળીના જેવી ચંચળ છે, અને જુવાની સાર્ય-
કાલના પંચવર્ણા રંગ જેવી ક્ષણમાત્ર રમણીય છે; માટે
તે અસ્થિર ચંચળ અને ક્ષણભંગુર ભાવોનો સેવક ન
બનતાં પ્રભુસેવામાં દત્તચિત્ત થા. ॥ ૩૬ ॥

ગૈયકર્ણચંચલાઓ, લચ્છીઓ તિઅસચાવસારિચ્છં ।
વિસયસુહં જીવાણં, વુજ્ઞસુ રે જીવ ! મા મુજ્ઞ ॥ ૩૭ ॥

હે આત્મન્ ! લક્ષ્મીઓ હાથીના કાન જેવી ચંચળ છે,
અને વિષયસુખ ઇન્દ્રધનુષ્ય જેવું ક્ષણ ભંગુર છે; માટે જરા
જાણ થા—બોધ પામ, મૂર્ખ બની મોહમૂઢ ન થા. ॥ ૩૬ ॥

જૈહ સંજ્ઞાએ સડળા—ળ સંગમો જહ પહે અ પહિઆણં ।
સયળાણં સંજોગો, તહેવ યળભંગુરો જીવ ! ॥ ૩૮ ॥

હે જીવ ! જેમ અનેક પ્રકારના પક્ષીઓ ભિન્ન ભિન્ન
દિશાએથી આવીને એકઠાં થાય છે, અને સવાર થતાં પોત-
પોતાને મનગમતે સ્થળે ચાલ્યા જાય છે. તથા રસ્તામાં

* ગજકર્ણચંચલા લક્ષ્મ્યસ્ત્રિદશચાપસદક્ષમ્ ।

વિષયસુખં જીવાણાં, વુદ્ધ્યસ્વ રે જીવ ! મા મુદ્ધ ॥ ૩૭ ॥

+ યથા સન્ધ્યાયાં શકુનાનાં સન્નમો યથા પથિ ચ પથિકાનામ્ ।

સ્વજનાનાં સંયોગસ્તથૈવ ક્ષણભદ્ધુરો જીવ ! ॥ ૩૮ ॥

ભિન્ન ભિન્ન મુસાફરો એકઠા થાય છે, અને થોડો વસ્તુ
વિશ્રાન્તિ લઈ પોતપોતાને રસ્તે પડે છે. તેમ આ સંસારમાં
સગાં-સંબંધીઓનો સંબંધ ક્ષણભક્તુર છે, તેઓ
પોતપોતાના કર્મને અનુસારે ભિન્ન ભિન્ન ગતિમાંથી આવી
એકઠા થયા છે, અને કર્મને અનુસારે સુખ-દુઃખ ભોગવી
આયુષ્ય પૂર્ણ થતાં પોતપોતાને યોગ્ય ગતિમાં ચાલ્યા
જશે. તો પછી શા માટે તેઓમાં મમત્વ રાખી ધર્મનો
સત્ય માર્ગ ભૂલી સંસારમાં બાવરો થઈ મટકે છે? ॥૩૮॥

નિશાવિરામે પરિભાવયામિ,
ગેહે પલિત્તે કિમહં સુયામિ ।

હજ્જન્તમપ્પાણમુવક્ખયામિ,
જં ધમ્મરહિઓ દિઅહા ગમામિ ॥ ૩૯ ॥

હે જીવ ! તારે પાછલી રાત્રે જાગૃત થઈ નિર્મલ ચિત્તે
વિચારવું જોઈએ કે—“આ વધા અમૂલ્ય દિવસો ધર્મ
વિના ફોગટ કેમ ગુમાવું છું ?, અને આ શરીરરૂપી ઘર
વૃદ્ધાવસ્થા, અનેક પ્રકારના રોગો, અને વ્યાધિરૂપી

* નિશાવિરામે પરિભાવયામિ, ગેહે પ્રદીત્તે કિમહં સ્વપિમ્મિ ।

દહન્તમાત્માનમુપેક્ષે, યદ્ ધર્મરહિતો દિવસાન્ ગમયામિ ॥ ૩૯ ॥

અગ્નિથી બઢવા માંઢ્યું છે છતાં તેમાં હું કેમ સૂઈ રહ્યો છું?, અને તેમાં વઢતા આત્માની શા માટે ઉપેક્ષા કરું-છું?” । આ પ્રમાણે વિચારી શ્રીવીતરાગ ધર્મનું આચરણ કરી દિવસો સફઢ કર, અને પ્રમાદ ત્યાગી આત્મસાધન કરી લે. ॥ ૩૯ ॥

જાં જા વચ્ચઈ રયણી, ન ય સા પઢિનિયત્તઈ ।

અહમ્મં કુણમાણસ્સ, અહલા જન્તિ રાઈઓ ॥ ૪૦ ॥

જે જે રાત્રિ-દિવસ જાયછે તે પાછા આવતા નથી. ધર્મને નહીં કરનાર પ્રાણીના રાત્રિ-દિવસો નિષ્ફઢ જાય છે. જેટલો સમય ધર્મકરણીમાં જાય છે તેટલો જ સફઢ થાય છે, માટે હે જીવ ! ધર્મકરણી વિનાના તારા દિવસો પશુની જેમ નિષ્ફઢ જાય છે તેનો વિચાર કર, અને જાગ્યા ત્યાંથી સવાર ગણી ધર્મકરણીમાં દત્તચિત્ત થા, કે જેથી દુર્લભ મનુષ્યભવ સાર્થક થાય. ॥ ૪૦ ॥

જસ્સઽત્થિ મચ્ચુણા સવ્વં, જસ્સ અત્થિ પલાયણં ।

* યા યા વ્રજતિ રજની, ન ચ સા પ્રતિનિવર્તેતે ।

અધર્મં કુર્વતોઽફલા યાન્તિ રાત્રયઃ ॥ ૪૦ ॥

+ યસ્યાઽસ્તિ મૃત્યુના સઢ્યં, યસ્યાઽસ્તિ પલાયનમ્ ।

जो जाणे न मरिष्यामि, सो हु कंखे सुए सिया ॥४१॥

जेने मृत्युनी साथे भाइबन्धी होय ते कदाच एम विचारे के—मृत्युने समजावीने पण थोडो वखत रोकी राखीश, अने धर्मसाधन करी लइश. परन्तु हे जीव ! मृत्यु तो तारो कट्टर दुश्मन छे, तो पछी ‘काले धर्मसाधन करीश’ ए प्रमाणे शा माटे ‘काल’नो भरोसो राखी प्रमादमां दिवसो गुमावे छे ?, ‘काल’ कोणे दीठी छे ?, आवती काल सुधी जीवीश तेनी शी खात्री ?; माटे आजे ज धर्म करवाने उद्यत था । वळी जेने मृत्यु थकी न्हासी जवानुं सामर्थ्य होय ते कदाच विचारे के पर्वत गुफामां अथवा एवा कोइ निर्भय स्थानमां पलायन करी जइश, अने काळना सपाटामांथी छटकी जइश !, पण हे आत्मा ! तारी एवी शक्ति नथी के तुं मृत्युथी बची जाय. क्रूर काळ ओचिंतो छापो मारशे त्यारे शुं करीश ?, माटे भविष्य उपर आधार राख नहीं, अने जे धर्मसाधन करवानुं छे ते आजे ज करी ले. वळी जे जाणतो होय के मारे मरवानुं नथी, ते कदाच एवी

इच्छा राखे के—आजे नहीं तो काले धर्मसाधन करीश, तो ते युक्त छे. परन्तु तारे अवश्य मरवानुं तो छे ज, तो पछी आगामी काल उपर शा माटे भरोंसो राखे छे ? ।

कोइनी मृत्यु साथे मित्रता नथी, कोइ मृत्युना सपाटामांथी न्हासी शके तेम नथी, तेम दरेकने मरवानुं अवश्य छे; तो पछी हे आत्मा ! तुं भविष्य उपर भरोंसो राख नहीं, जे धर्मकरणी करवानी होय ते प्रमाद त्यागी आजे ज करी ले. ॥ ४१ ॥

दंडकलिअं करित्ता, वच्चन्ति हु राइओ य दिवसा य ।
आउं संविल्लन्ता, गया वि न पुणो नियत्तन्ति ॥ ४२ ॥

जेम लोको फાલકા રૂપે રહેલા સુતરને દંડ ઉપર ચડાવી ઉકેલે છે, તેમ રાત્રિ—દિવસ આયુષ્ય રૂપી સુતરને મનુષ્યભવાદિરૂપ દંડ ઉપર ચડાવી ઉકેલી રહ્યા છે—પ્રતિ દિવસ આયુષ્ય ઓછું થતું જાય છે, અને ગયેલા રાત્રિ—દિવસ પાછા આવવાના નથી, ॥ ૪૨ ॥

* દણ્ડકલિતં કૃત્વા, વ્રજન્તિ સ્વલ્પ રાત્રયશ્ચ દિવસાશ્ચ ।

આયુઃ સંવિલયન્તો, ગતા અપિ ન પુનર્નિવર્તન્તે ॥ ૪૨ ॥

जैहेह सीहो व मियं गहाय,
मच्चू नरं णेइ हु अंतकाले ।

न तस्स माया न पिया न भाया,
कालम्मि तम्मिसहरा भवन्ति ॥ ४३ ॥

जेम सिंह टोळामांथी मृगलाने पकडी लइ जायछे,
तेम अन्तकाळे मृत्यु मनुष्यने पकडी लइ जाय छे. ते
वखते माता पिता के भाइ कोइ पण एक क्षणमात्र पण
रक्षण करवाने समर्थ थतुं नथी. सहु कोइ देखतां काळ
लइ जायछे, अने सगां संबन्धीओ बेसी रहेछे; पण कोइ
मरण समये मरणना भागी थता नथी. ॥ ४३ ॥

जीअं जलबिंदुसमं, संपत्तीओ तरंगलोलोओ ।
सुमिणयसमं च पिम्मं, जं जाणसु तं करिज्जासु ॥ ४४ ॥

आ जीन्दगी डाभना अग्रभाग उपर रहेला जलना
बिन्दु समान अस्थिर छे. संपत्तिओ समुद्रना कल्लोल
जेवी चंचळ छे, एटले के एक ठेकाणेथी बीजे ठेकाणे

* यथेह सिंह इव मृगं गृहीत्वा, मृत्युर्नरं नयति खल्वन्तकाले ।

न तस्य माता न पिता न भ्राता, काले तस्मिन् अंशधरा भवन्ति ॥ ४३ ॥

+ जीवितं जलबिन्दुसमं, सम्पत्तयस्तरङ्गलोलः ।

स्वप्नसमं च प्रेम, यद् जानीयास्तत् कुरुष्व ॥ ४४ ॥

જલદી જતી રહેછે. અને સ્ત્રી-પુત્રાદિ ઉપરનો પ્રેમ સ્વપ્ન સમાન છે, ઇટલે કે ક્ષણમાત્રમાં નાશ પામે છે. હે જીવ ! આ પ્રમાણે જો તું સ્વપ્ન અન્તઃકરણથી જાણતો હોય તો જાણ્યા પ્રમાણે વર્તન કર—જે કાંઈ ધર્મકરણી કરવી ઘટે તે કર, અને શ્રીજિનેન્દ્રના ધર્મને સાચો જાણી તેને વિષે ઉદ્યમ કર. ॥ ૪૪ ॥

સંસ્કારાગ-જલબુબ્બુઓવમે,
જીવિએ ય જલબિંદુચંચલે ।
જુઘ્વણે ય નદીવેગસન્નિભે,
પાવજીવ ! કિમિયં ન બુજ્ઞસે ? ॥ ૪૫ ॥

સન્ધ્યા સમયના રંગ, જલના પરપોટા, અને ડાઘ ઉપર રહેલા જલના બિન્દુ સમાન આ જીવન્દગી ચંચલ છે—સન્ધ્યા સમયના લાલ પીઝા લીલા વિગેરે રંગો ઘડી બેઘડીમાં નાશ પામે છે, પાણીના પરપોટા થોડા જ વચ્ચેમાં હતા નહોતા થઈ જાય છે, અને ડાઘના અગ્ર-

* સન્ધ્યારાગ-જલબુદ્બુદોપમે, જીવિતે ચ જલબિન્દુચંચલે ।

યૌવને ચ નદીવેગસન્નિભે, પાવજીવ ! કિમિદં ન બુધ્ધસે ? ॥ ૪૫ ॥

ભાગ ઉપર રહેલું પાણીનું ટીપું થોડી વારમાં જ નાશ પામે-
છે, તેમ આ જીન્દગી ચંચલ છે, અસ્થિર છે, અને થોડી
વારમાં જ નાશ પામે તેવી છે. વઢી આ યૌવન નદીના
પૂરના વેગ સમાન જતાં વાર ન લાગે તેવું છે, અર્થાત્
ક્ષણિક છે. તો પળ હે પાપી જીવ ! આ સર્વ ક્ષણિક
જાણતો છતાં કેમ હજુ સુધી બુઝતો નથી ? ॥ ૪૫ ॥

અન્નત્થ સુઆ અન્નત્થ, ગેહિણી પરિઅણોવિ અન્નત્થ ।
ભૂઅબલિવ્વ કુટુંબં, પક્કિસ્વત્તં હયકયન્તેણ ॥ ૪૬ ॥

ભૂત-પ્રેતાદિને નાખેલા વઢી-બાકલા જેમ છિન્ન-
ભિન્ન થઈ જાય છે-ભિન્ન ભિન્ન વિખરાઈ જાય છે;
તેમ ક્રૂર યમદેવે તારા પુત્રોને અન્યગતિમાં ફેંકી દીધા,
તારી પ્રાણપ્રિયાને કોઈ બીજી ગતિમાં મૂકી દીધી, અને
તારા કુટુંબ-કબીલાને કોઈ બીજે સ્થળે નાખી દીધા,
આ પ્રમાણે યમદેવે બધાને વેર-વીચેર કરી નાખ્યા-
ભિન્ન ભિન્ન ગતિમાં ફેંકી દીધા !. અર્થાત્ મન્ત્ર સાધન

* અન્યત્ર સુતા અન્યત્ર, ગેહિની પરિજનોઽપ્યન્યત્ર ।

ભૂતબલિરિવ કુટુંબં, પ્રક્ષિપ્તં હતકૃતાન્તેન ॥ ૪૬ ॥

કરવાવાળા પુરુષો જેમ બઢી-બાકઢા ભિન્ન ભિન્ન જ-
ગ્યાં પેંકે છે, તેમ યમદેવ દેખતાં દેખતા સર્વ કુટુંબને
ભિન્ન ભિન્ન ગતિમાં નાખી દે છે. માટે હે જીવ ! તેઓ
ઉપર છોટો મમત્વભાવ ત્યાગી આત્મસાધન કરવાને
ઉદ્યમવંત થા. ॥ ૪૬ ॥

*જીવેણ ભવે ભવે, મિલ્હિયાઈ દેહાઈ જાઈ સંસારે ।
તાણં ન સાગરેહિં, કીરઈ સંગ્વા અણંતેહિં ॥ ૪૭ ॥

આ જીવે સંસારમાં ભવોભવને વિષે જેટલા દેહ કર્યા
તેની જો ગણત્રી કરવા વેસીં તો અનન્તા સાગરોપમ
જેટલો કાઢ ચાલ્યો જાય તો પણ ગણત્રી કરી શકીં
નહીં !. અર્થાત્ આ જીવે ભવોભવમાં ભટકી ભટકી
અનન્તા દેહ કરીને મૂકી દીધા છે. તો પછી હે આત્મા !
આવા ક્ષણભંગુર અને અશુચિથી ભરેલા શરીર ઉપર શા
માટે મૂર્છા રાખે છે ?, હવે તો આવા વિનાશી શરીર ઉપ-
રથી મૂર્છા ઉતારી અશરીરી થવાને પ્રયત્નશીલ થા. ॥૪૭॥

* જીવેણ ભવે ભવે, મેલિતાનિ દેહાનિ યાનિ સંસારે ।

તેષાં ન સાગરૈઃ, ક્રિયતે સજ્જવાઽનન્તૈઃ ॥ ૪૭ ॥

नयैणोदयंपि तासिं, सागरसलिलाओ बहुयरं होइ ।
गलियं रुअमाणीणं, माऊणं अन्नमन्नाणं ॥ ४८ ॥

हे आत्मा ! अन्य अन्य भवमां थयेली भिन्न भिन्न
माताओ, के जेओ तारी विपत्ति दुःख अने मरणने लीधे
रुदन करती हती ते माताओना नेत्रना आंसुनुं परिमाण
करवा बेसीए तो समुद्रना पाणीथी पण अतिशय अधिक
थइ जाय !. अरे जीव ! तैं अनन्ती माताओ करी, अने
ते बधीने रोती ककळती मूकी आ भवमां आव्यो छे, माटे
हवे परमार्थनो विचार कर, अने फरीथी माता न करवी
पडे, अने जन्म जरा तथा मरणना फेरामां न भटकवुं
पडे तेने माटे धर्मकरणीमां प्रयत्नशील था. ॥ ४८ ॥

जं नैरए नेरइया, दुहाइ पावन्ति घोरऽणंताइ ।
तत्तो अणंतगुणियं, निगोअमज्झे दुहं होइ ॥ ४९ ॥

* नयनोदकमपि तासां, सागरसलिलाद् बहुतरं भवति ।

गलितं रुदतीनां, मातृणाम् अन्यान्यासाम् ॥ ४८ ॥

+ यद् नरके नैरयिका, दुःखानि प्राप्नुवन्ति घोराऽनन्तानि ।

ततोऽनन्तगुणितं, निगोदमध्ये दुःखं भवति ॥ ४९ ॥

तस्मिन्निवि निगोअमज्झे, वसिओ रे जीव ! कम्मवसा ।
विसहन्तो तिक्खदुक्खं, अणंतपुग्गलपरावत्ते ॥५०॥

नरकमां नारकी जीवो अनन्तां घोरदुःख पामेछे,
ते नरकनां दुःखथी पण अनन्तां अधिक दुःखो निगो-
दमां भोगववां पडे छे—निगोदमां अनन्ता जीवोने रहे-
वानुं एक ज शरीर होवाथी घणा सांकडा स्थानमां रही
समये समये जन्म—मरणादिनां अनन्तां दुःखो जीवने
भोगववां पडेछे. ॥ ४९ ॥

रे जीव ! आवी भयंकर निगोदमां पण विविध कर्मने
वश थइ तुं अनन्त पुद्गल परावर्त सुधी घोर दुःखोने
सहन करतो वस्यो, तें निगोदनां असह्य दुःखो अनन्तीवार
भोगव्यां, माटे हवे तेवां दुःखो न भोगववां पडे ते माटे
वीतरागधर्म आराधवाने तत्पर था. ॥ ५० ॥

निहरीअ[†] कहवि तत्तो, पत्तो मणुअत्तणंपि रे जीव !
तत्थवि जिणवरधम्मो, पत्तो चिंतामणिसरिच्छो ॥५१॥

* तस्मिन्नपि निगोदमध्ये, उषितो रे जीव ! कर्मवशात् ।

विषहमाणस्तिक्ष्णदुःखं, अनन्तपुद्गलपरावर्तान् ॥ ५० ॥

+ निःसृत्य कथमपि ततः, प्राप्तो मनुजत्वमपि रे जीव ! ।

तत्रापि जिनवरधर्मः, प्राप्तश्चिन्तामणिसदृक्षः ॥ ५१ ॥

*त्ते वि तम्मि रे जीव !, कुणसि पमायं तुमं तयं चेव ।
जेणं भवंधकूवे, पुणो वि पडिओ दुहं लहसि ॥ ५२ ॥

हे जीव ! तुं अनेकप्रकारनी अकामनिर्जराए करीने,
तथा निगोदनी भवस्थिति पूरी करीने महाकष्टे भाग्य-
योगे अतिदुर्लभ एवो मनुष्य भव पाम्यो; अने तेमां
पण चिन्तामणिरत्न समान मनोवांछित सुख आप-
नार श्रीजिनेन्द्रधर्म पाम्यो. आवो चिन्तामणि तुल्य
धर्म प्राप्त करीने पण जो तुं प्रमाद करेछे तो फरीथी
भवरूपी अन्धकूवामां पडी जन्म-मरणादि घोर दुःख
पामीश-फरीथी मनुष्य भव, अने तेमां पण जिनधर्मनी
प्राप्ति अतिदुर्लभ छे. माटे हे आत्मा ! निद्रा विकथादि
प्रमाद त्यागी धर्मकरणीमां उद्यमशील था. ॥ ५१-५२ ॥

‡वल्हो जिणधम्मो, न य अणुचिणो पमायदोसेणं ।
हा जीव ! अप्पवेरिअ !, सुबहुं परओ विसूरिहिसि ५३

* प्राप्तेऽपि तस्मिन् रे जीव !, करोषि प्रमादं त्वं तमेव ।

येन भवान्धकूपे, पुनरपि पतितो दुःखं लप्स्यसे ॥ ५२ ॥

+ उपलब्धो जिनधर्मो, न चाऽनुचीर्णः प्रमाददोषेण ।

हा जीव ! आत्मवैरि ! सुबहु परतः खेत्यसे ॥ ५३ ॥

हे जीव ! तुं महाभाग्ययोगे जिनधर्मने पाम्यो, छतां प्रमाददोषथी तें आचर्यो नहीं जेथी खरेखर खेद थायछे. अरे आत्मवैरी ! रत्न समान धर्म पामवा छतां फक्त प्रमाददोषथी नहीं आचरवाथी तने परलोकमां घणां दुःख सहन करवां पडशे, अने ते वखते तुं खेद करीश. माटे हवेथी पण जाग्या त्यांथी सवार गणी, आत्मानो कट्टरशत्रु जे प्रमाद तेने त्यागी, अप्रमादपणे धर्म कर. ॥ ५३ ॥

सोअन्ति ते वराया, पच्छा समुवट्टियम्मि मरणम्मि ।
पावपमायवसेणं, न संचियो जेहि जिणधम्मो ॥५४॥

जेओए मद, विषय, कषाय, निद्रा, अने विकथारूप महादुष्ट प्रमादने आधीन थइ जिनधर्म आदर्यो नथी ते बापडा रांक जीवो पछीथी मरण आवी पहुँचतां पश्चात्ताप करेछे के—“अरेरे ! अमे कांइ धर्मसाधन करी शक्या नहीं, हवे परलोकमां शी गति थशे ? . धर्म कर्या विना परलोकमां क्यांथी सुखी थइशुं ?, त्यां

* शोचन्ते ते वराकाः, पश्चात् समुपस्थिते मरणे ।

पापप्रमादवशेन, न सञ्चितो यैर्जिनधर्मः ॥ ५४ ॥

અતિભયઢ્કર દુઃખો ભોગવવાં પડશે. અરેરે ! હવે શું કરવું ?” ઇત્યાદિ ઘણો જ શોક કરેછે. માટે હે જીવ ! તું અત્યારથીજ ધર્મકરણી કરી લે, કે જેથી મરણ સમયે પશ્ચાત્તાપ કરવો ન પડે, અને પરલોકમાં કારમાં દુઃખો સહન કરવાં ન પડે. ॥ ૫૪ ॥

*ધી ધી ધી ! ! ! સંસારં, દેવો મરિઝ્ઞ જં તિરી હોઈ ।
મરિઝ્ઞ રાયરાયા, પરિપચ્છ નરયજાલાણ ॥ ૫૫ ॥

જે સંસારમાં મહાસમૃદ્ધિવંત અને અપ્સરાઓના વિલાસો વડે સુખમાં મગ્ન થયેલો દેવ જેવો ઉત્તમ જીવ પણ મરીને તિર્યંચ થાય છે. વળી જે સંસારમાં છ ખંડનો ભોક્તા, ચોસઠ હજાર સુંદરીઓનો સ્વામી, તથા જેની ચોસઠ હજાર યક્ષો અને વત્રીશ હજાર મુકુટવદ્ધ રાજાઓ રાત્રિ-દિવસ સેવા કરી રહ્યા છે, એવો રાજાધિરાજ-મહારાજા ચક્રવર્તી પણ મરીને નરકની જ્વાલા વડે પકવાયછે, અને પરમાધામીઓ કરેલી ભયંકર વેદ-

* ધિગ્ ધિગ્ ધિગ્ ! ! ! સંસારં, દેવો મૃત્વા યત્ તિર્યંગ્ ભવતિ ।

મૃત્વા રાજરાજઃ, પરિપચ્યતે નરકજ્વાલયા ॥ ૫૫ ॥

નાઓને સહન કરેછે !, એવા આ સંસારને ધિક્કાર હો !,
ધિક્કાર હો ! ! !. ॥ ૫૫ ॥

જાઈ* અળાહો જીવો, દુમસ્સ પુષ્પં વ કમ્મવાયહો ।
ધણ-ધન્ના-હરણાઈ, ઘર-સયણ-કુટુંબ મિલ્લેવિ ॥ ૫૬ ॥

જેમ પવનના ફાટાથી વૃક્ષનું પુષ્પ खरी પડેછે, તેમ
કર્મરૂપી પવનને પરાધીન થયેલો આ બીચારો અનાથ
જીવ પોતે મેઢવેલાં ધન ધાન્ય ઘરેણાં ઘર સગા-વહાલા
અને કુટુંબને પડતા મેલી ચાલ્યો જાયછે !. માટે હે
આત્મન્ ! તું કર્મરૂપી પવનને આધીન છે, તેનો ફાટો
લાગતાં તારે બધું છોડી ચાલ્યું જવું પડશે, તે વચ્ચે
તારી સાથે કાંઈ પણ આવનાર નથી. માટે પરિણામે જે
વસ્તુ તારી સાથે આવનાર નથી તેના ઉપરથી મોહ ત્યાગી,
પરભવમાં પણ સાથે આવી સુખ કરનાર જ્ઞાન દર્શન
અને ચારિત્રનું આરાધન કર. ॥ ૫૬ ॥

* યાત્રનાથો જીવો, દુમસ્ય પુષ્પમિવ કર્મવાતહતઃ ।

ધન-ધાન્યા-ઽઽભરણાનિ, ગૃહ-સ્વજન-કુટુંબં મુક્ત્વાઽપિ ॥ ૫૬ ॥

वसियं गिरीसु वसियं, दरीसु वसियं समुद्रमज्झमि ।
 रुक्खगगेसु य वसियं, संसारं संसरंतेणं ॥ ५७ ॥

हे आत्मन् ! संसारમાં પરિભ્રમણ કરતાં તૈં કેટલી-
 એક વાર પર્વતોમાં નિવાસ કર્યો, કેટલીએક વાર તું
 ગુફાઓમાં સિંહાદિક રૂપે વસ્યો, કેટલીએક વાર વૃક્ષોના
 અગ્રભાગમાં પક્ષીરૂપે નિવાસ કર્યો, આવી રીતે તને
 અનેક સ્થળે ભિન્ન ભિન્ન સ્વરૂપે નિવાસ કરવો પડ્યો !.
 તારે નિવાસ કરવાને કોઈ પણ એક સ્થાન નથી, તો
 પછી ‘મારું મારું’ કરી શા માટે મિથ્યાભિમાન કરેછે ?.
 આયુષ્ય પૂરું થતાં કર્મને અનુસારે તારે નિવાસ સ્થાન
 બદલવું જ પડશે, માટે મમત્વભાવ ત્યાગી સમભાવમાં
 લીન થા, કે જેથી અક્ષય અને નહીં બદલવું પડે તેવું
 સ્થાન મળે. ॥ ૫૭ ॥

देवो नेरइओत्ति य, कीड पयंगुत्ति माणुसो एसो ।

* उषितं गिरिपूषितं, दरीपूषितं समुद्रमध्ये ।

वृक्षाग्रेषु चोषितं, संसारं संसरता ॥ ५७ ॥

+ देवो नैरयिक इति च, कीटः पतङ्ग इति मानुष एषः ।

स्वस्सी य विरूवो, सुहभागी दुःखभागी य ॥५८॥

आ जीव कोइ वखत देव थयो, कोइ वखत नारकी थयो, कोइ वखत तिर्यंचगतिमां कीट-पतङ्ग थयो, ज्यारे कोइ वखत मनुष्य बन्यो. वळी कोइ वखत स्वरूपवान् थयो, अने कोइ वखत कुरूपी थयो. वळी कोइ वखत सुखीयो, अने कोइ वखत दुःखी थइ उदासीन बन्यो. आवी रीते आ संसाररूप नाटकशाळामां नाटकीयानी पेठे भिन्न भिन्न वेशमां उतरी भिन्न भिन्न भाव धारण कर्या, पण हजु सुधी अविनाशी अने स्थिर आत्मरूप पाम्यो नहीं. माटे हे आत्मा ! ए सर्व वेश अने भावोने विनश्वर अने असत्य जाणी शुद्ध आत्मरमण पामवाने राग-द्वेषनी परिणति दूर कर, के जेथी तेवा वेष धारण करी कलुषित थवुं न पडे. ॥ ५८ ॥

राजति य दमगुत्ति य, एस सवागुत्ति एस वेयविऊ ।
सामी दासो पुज्जो, खलोत्ति अधणो धणवइत्ति ॥५९॥

* रूपी च विरूपः, सुखभागी दुःखभागी च ॥ ५८ ॥

+ राजेति च द्रमक इति च, एष श्वपाक इति एष वेदवित् ।

स्वामी दासः पूज्यः, खल इति अधनो धनपतिरिति ॥ ५९ ॥

नैवि इत्थ कोवि नियमो,
सकम्मविणिविट्ठसरिसकयच्चिट्ठो ।

अनुन्नख्व-वेसो,
नडुव परिअत्तए जीवो ॥ ६० ॥ (युग्मम्)

आ जीव कोइ वखत राजा थयो, ज्यारे कोइ वखत
भीखारी बनी उदरपूर्ति माटे घेर घेर भटक्यो. कोइ वखत
महाक्रूर चंडाल थयो, ज्यारे कोइ वखत वेदनो जाण-
कार महाधुरंधर विद्वान् बन्यो. कोइ वखत हजारो
मनुष्योनो स्वामी थयो, ज्यारे कोइ वखत सेवक बनी
पराधीन थयो. कोइ वखत जगत्ने वन्दनीय थयो,
ज्यारे कोइ वखत महा नीच दुर्जन बनी जगत्ने
धिक्कारवा योग्य बन्यो. कोइ वखत निर्धन महा-
दरिद्री थयो, अने पोतानी आजीविकाने माटे पण
विचार थइ पड्यो; ज्यारे कोइ वखत कुबेर भंडारी
जेवो बेशूमारधननो स्वामी थयो. ॥ ५९ ॥ आवी
रीते आ जीवने कोइ पण नियम ज नथी, कारण
के आ संसाररूपी रंगभूमिमां पोताना कर्मने अनुसारे

* नाप्यत्र कोऽपि नियमः, स्वकर्मविनिविष्टसदृशकृतचेष्टः ।

अन्योन्यरूप-वेशो, नट इव परिवर्तते जीवः ॥ ६० ॥

भिन्न भिन्न रूप अने वेषने धारण करी आ जीव भिन्न भिन्न चेष्टा करतो भटक्या करे छे. माटे हे आत्मा ! हवे चेत, तें कर्मने आधीन थइ आ संसाररूपी नाटकमां घणा रूप वेष अने चेष्टाओ करी, पण हजु सुधी तारी सिद्धि थइ नहीं. तो हवे तारी गाढ निद्रामांथी जागृत था, अने जे क्रूरकर्मो तने नचावी रह्याछे तेओनो क्षय करवाने कर्मरहित श्रीवीतरागनुं रटन कर. ॥६०॥

नरएसुं वेअणाओ, अणोवमाओ असायबहुलाओ ।
रे जीव ! तए पत्ता, अणंतखुत्तो बहुविहाओ ॥६१॥

हे जीव ! तें साते नरकोमां, जेनी उपमा नथी एवी दुःखथी भरपूर घणा प्रकारनी वेदनाओ अनन्ती वार भोगवी, तो पण हजु सुधी तारी शुद्धि ठेकाणे आवी नहीं !. माटे हे मन्दमते ! हवे पाप करतां डर राख, कारण के ते पापनां फळ तारे ज भोगववां पडशे. ॥६१॥
देवत्ते मणुअत्ते, पराभिओगत्तणं उवगएणं ।

* नरकेषु वेदना, अनुपमा अशातबहुलाः ।

रे जीव ! त्वया प्राप्ता, अनन्तकृत्वो बहुविधाः ॥ ६१ ॥

+ देवत्वे मनुजत्वे, पराभियोगत्वमुपगतेन ।

*भीषणदुःखं बहुविधं, अणंतखुत्तो समणुभूअं ॥ ६२ ॥
 तिरियंगइं अणुपत्तो, भीममहावेअणा अणेगविहा ।
 जम्मण-मरणऽरहट्टे, अणंतखुत्तो परिब्भमिओ ॥ ६३ ॥

हे जीव ! तें देवभवने विषे तथा मनुष्यभवने विषे
 परतंत्रताना पाशमां सपडाइ भयंकर घणा प्रकारनुं
 दुःख अनन्ती वार अनुभव्युं ॥ ६२ ॥ वळी तुं तिर्यच
 गतिमां उत्पन्न थयो त्यां अनेक प्रकारनी भयंकर महा-
 वेदनाओ भोगवी. आवी रीते चारे गतिमां जन्म अने
 मरण रूपी रेंटने विषे अनन्ती वार भटक्यो. आ जगत्मां
 एवुं कोइ दुःख नथी के जे दुःख तें सहन कर्युं न होय.
 आवी रीते अनन्ती वार घोर महाभयानक दुःख तें सहन
 कयां !. माटे हवे धर्मसाधन कर, के जेथी तेवां दुःख
 भोगववां न पडे. ॥ ६३ ॥

* भीषणदुःखं बहुविधम्, अनन्तकृत्वः समनुभूतम् ॥ ६२ ॥

+ तिर्यग्गतिमनुप्राप्तो, भीममहावेदना अनेकविधाः ।

जन्म-मरणाऽरहट्टे, अनन्तकृत्वः परिभ्रान्तः ॥ ६३ ॥

जावन्ति केवि दुक्खा, सारीरा माणसा य संसारे ।
पत्तो अणंतखुत्तो, जीवो संसारकंतारे ॥ ६४ ॥

जीवे आ संसार रूपी अटवीमां परिभ्रमण करतां
जेटलां कोइ रोग विगेरे शारीरिक दुःखो छे, अने जेटलां
इष्टवियोगादि मानसिक दुःखो छे, ते सर्व अनन्तीवार
भोगव्यां छे ॥ ६४ ॥

तण्हा अणंतखुत्तो, संसारे तारिसी तुमं आसी ।
जं पसमेउं सव्वो-दहीणमुदयं न तीरिज्जा ॥ ६५ ॥

आसी अणंतखुत्तो, संसारे ते छुहावि तारिसिया ।
जं पसमेउ सव्वो, पुग्गलकाओ वि न तीरिज्जा ॥ ६६ ॥

हे जीव ! तने नरकभवरूप संसारने विषे अनन्ती-
वार एवी तीव्र तृषानां दुःख भोगववां पड्यां छे के जे

* यावन्ति कान्यपि दुःखानि, शारीराणि मानसानि च संसारे ।

प्राप्तोऽनन्तकृत्वो, जीवः संसारकान्तारे ॥ ६४ ॥

+ तृष्णाऽनन्तकृत्वः, संसारे तादृशी तवाऽसीत् ।

यां प्रशमयितुं सर्वोदधीनामुदकं न शक्यात् ॥ ६५ ॥

† आसीद् अनन्तकृत्वः, संसारे तव क्षुधाऽपि तादृशिका ।

यां प्रशमयितुं सर्व्वः, पुद्गलकायोऽपि न शक्यात् ॥ ६६ ॥

तृषाने छीपववाने सघळा समुद्रनुं जल पण समर्थ न
 थाय. अहो ! तुं पराधीन हतो त्यारे तने केवी तीव्र-
 तृषाने सहन करवी पडी?, ज्यारे अहीं स्वतंत्रपणे धर्म-
 निमित्ते—तारा पोताना हितने माटे चोविहारो उपवास
 छठ के अठम, अथवा छेवटे रात्रिनो ज चोविहार
 करवानो गुरुमहाराज उपदेश आपेछे त्यारे तने विचार
 थाय छे ! ॥ ६५ ॥ वळी नरकभवने विषे अनन्तीवार
 एवी तीव्र क्षुधानी वेदनाओ भोगववी पडी, के जे क्षु-
 धाने शान्त करवाने जगत्ना सर्व पुद्गलो पण समर्थ
 न थाय, आवी सांभळतां कंपारी छूटे एवी अवर्णनीय
 क्षुधानी वेदनाओ तें परवशपणे अनन्तीवार अनुभवी,
 ज्यारे अहीं स्वाधीनपणामां धर्मनिमित्ते—आत्माना क-
 ल्याणने माटे उपवास अथवा एकासणुं करवाने पण
 लांबो विचार करवो पडे छे !. आत्मन् ! नरकने विषे
 आवी आवी असह्य तृषा अने क्षुधानी वेदनाओ परा-
 धीनपणे तारे सहन करवी पडी, के जे सहन करवा
 छतां तारी सिद्धि थड् नहीं. पण अत्यारे तुं मनुष्यभव
 पाम्यो छे, सारासारनो विचार करी शके छे; तो हवे
 पण ह्मनेन्द्रियने वश थड्, आवेला अवसरने चूके तो

तारा जेवो कोण मूर्ख ? माटे स्वाधीनपणामा ज तप-
स्यादि करी आत्माना सहज गुणो प्रगटाव, के जेथी
भयंकर नारकीनी वेदनाओ भोगववानो वखत न
आवे. ॥ ६६ ॥

* काऊणमणेगाईं, जम्म-मरणपरियट्टणसयाईं ।
दुक्खेण माणुसत्तं, जइ लहइ जहिच्छियं जीवो ॥ ६७ ॥
तं तह दुल्लहलंभं, विज्जुल्लयाचंचलं च मणुयत्तं ।
धम्मम्मि जो विसीयइ, सो काउरिसो न सप्पुरिसो ६८

जीव अनेकसैंकडा जन्म अने मरणना परावर्तनना
घणा दुःखो भोगवीने महाकष्टे पोताने इष्ट एवं मनुष्य-
पणुं पामे छे ॥ ६७ ॥ आवा दस दृष्टान्ते दुर्लभ अने
बीजलीना झवकारा जेवो चंचळ मनुष्यभव पामीने पण
जे कोइ धर्मकृत्यमां प्रमाद करे ते कायर पुरुष समजवो,
ते सत्पुरुषोनी पंक्तिमां गणावा लायक थतो नथी. माटे हे

* कृत्वाऽनेकानि, जन्म-मरणपरिवर्तनशतानि ।

दुःखेन मानुषत्वं, यदि लभते यथेच्छितं जीवः ॥ ६७ ॥

+ तत् तथा दुर्लभलाभं, विद्युल्लताचञ्चलं च मनुजत्वम् ।

धर्मे यो विषीदति, स कापुरुषो न सत्पुरुषः ॥ ६८ ॥

जीव ! तुं महाकष्टे पूर्ण पुण्योदये मनुष्यभव पाम्यो छे,
तो तेने सार्थक कर. ॥ ६८ ॥

*माणुस्सजम्मे तडि लद्धियम्मि,
जिणिंदधम्मो न कओ य जेणं ।

तुट्टे गुणे जह धाणुक्कएणं,
हत्था मलेवा य अवस्स तेणं ॥ ६९ ॥

अनन्ता भवरूप समुद्रमां भटकतां भटकतां कांठा-
रूप मनुष्यजन्म प्राप्त करवा छतां जेणे जिनेन्द्रप्ररू-
पित धर्म कयों नहीं तेने, जेम धनुष्यनी दोरी तूटतां
धनुर्धारी पुरुषने हाथ घसवा पडेछे तेम अवश्य हाथ
घसवा पडेछे—पश्चात्ताप करवो पडेछे. माटे हे आत्मन् !
तने धर्म करवाने मनुष्यभवादि सामग्रीओ मळी छे,
छतां जो प्रमाद करी तेओनो उपयोग नहीं करे, अने
निरर्थक दिवसो गुमावीश, तो मरणसमये अतिशय
पश्चात्ताप थशे. ॥ ६९ ॥

* मानुष्यजन्मनि तटे लब्धे, जिनेन्द्रधर्मो न कृतश्च येन ।

त्रुटिते गुणे यथा धानुष्ककेण, हस्तौ मलयितव्यौ च अवश्यं तेन ॥ ६९ ॥

રે જીવ ! નિસુણિ ચંચલસહાવ,
મિલ્લેવિ ણુ સયલવિ બજ્જભાવ ।

નવભેયપરિગ્ગહવિવિહજાલ,
સંસારિ અત્થિ સહુ ઇંદ્યાલ ॥ ૭૦ ॥

અરે જીવ ! હિતકર વાક્ય સાંભળ-આ સર્વ ધન્ય ધાન્યાદિ નવપ્રકારના પરિગ્રહનો સમૂહ છે તે તારા આત્મગુણથી બાહ્યભાવ છે, તારા પોતાના ગુણ તો જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર છે. વઢી આ નવ પ્રકારનો પરિગ્રહ ચંચલસ્વભાવી છે-ક્ષણવિનાશી છે, સંસારમાં સર્વ ઇન્દ્ર-જાલ સમાન છે-પરમાર્થે જોતાં અસાર છે. વઢી પરિગ્રહ છોડીને તારે અવશ્ય પરલોકમાં જવું જ પડશે, તો પછી અત્યારથી જ આ સર્વ ચંચલસ્વભાવી બાહ્યભાવ ઉપરથી મોહ ત્યાગી અચલસ્વભાવી તારા આત્મધર્મનો શા માટે આદર નથી કરતો ? ॥ ૭૦ ॥

પિયં-પુત્ત-મિત્ત-ઘર-ઘરણિ-જાય,
ઇહલોહ્ય સવ નિયસુહસહાય ।

* રે જીવ ! નિશ્ચુ ચચ્ચલસ્વભાવાન્, મુક્ત્વાપિ સકલાનપિ બાહ્યભાવાન્ ।
નવભેદપરિગ્રહવિવિધજાલાન્, સંસારેઽસ્તિ સર્વમિન્દ્રજાલમ્ ॥ ૭૦ ॥

+ પિતૃ-પુત્ર-મિત્ર-ગૃહ-ગૃહિણીજાતમ્, એહલૌકિકં સર્વં નિજસુખસહાયમ્ ।

नैवि अत्थि कोइ तुह सरणि मुख्ख !,

इक्कलु सहसि तिरि-निरयदुक्ख ॥ ७१ ॥

रे मूर्ख आत्मन् ! आ लोकमां तने अतिशय ब-
हाला एवा पिता पुत्र मित्र स्त्री तथा घरना माणसो
विगेरे पोतानो ज स्वार्थ ताकता फरेछे, ते कोइ तारुं
शरण नथी. तेओने माटे कूड-कपट करी तारे एक-
लाने ज तिर्यंच अने नरकगतिनां दुःखो सहन करवां
पडशे; अने ते महाभयंकर दुःख वखते कोइ तारुं रक्षण
करवाने आवशे नहीं. माटे हे मूढ ! हजु कांइक विचार,
अने आश्रवभावमांथी निवृत्त थइ संवरभावमां परि-
णत था, के जेथी परलोक सुधरे. ॥ ७१ ॥

कुसग्गे जह ओसबिंदुए, थोवं चिट्ठइ लंबमाणए ।
एवं मणुआण जीवियं, समयं गोयम ! मा पमायए ७२

प्रभु श्रीमहावीर गौतम स्वामीने उपदेशे छे के-हे
गौतम ! जेम डाभना अग्रभाग उपर लटकी रहेलुं झा-

* नाऽप्यस्ति कोऽपि तव शरणे मूर्ख !, एकाकी सहिष्यसे तिर्यग्-
नरकदुःखानि ॥ ७१ ॥ + कुशाग्रे यथाऽवश्यायबिन्दुकः, स्तोकं तिष्ठति
लम्बमानकः । एवं मनुजानां जीवितं, समयं गौतम ! मा प्रमादीः ॥
भ. वै. ४

કઠનું ટીપું થોડો જ સમય રહે છે—જોતજોતામા નીચે પડી જાય છે, તેમ મનુષ્યોનું જીવિત પણ જલદી નાશ પામે તેવું છે. માટે એક સમય પણ પ્રમાદ કરીશ નહીં—ધર્મને વિષે નિરન્તર ઉદ્યમ કર, ॥ ૭૨ ॥

સંબુજ્ઞહ કિં ન બુજ્ઞહ, સંબોહી સ્વલુ પેચ્ચ દુલ્લહા ।
નો હ્રૂવણમન્તિ રાઘો, નો સુલહં પુનરવિ જીવિયં ૭૩

હે ભવ્ય પ્રાણીઓ ! તમે બુઝો—સમ્યક્ત્વ રત્ન મેઢવ-વાને ઉદ્યમ કરો, આવો અવસર ફરી ફરીને મઢવો મુશ્કેલ છે. સમગ્ર પ્રકારની ધર્મસામગ્રી મઢવા છતાં હજુ કેમ પ્રતિબોધ પામતા નથી ?, કારણ કે જેમણે ધર્મકૃત્ય કર્યું નહીં તેમને પરલોકમાં સમ્યક્ત્વ મઢવું દુર્લભ છે. ગયેલા રાત્રિ—દિવસો પાછા આવવાના નથી, અને ધર્મ-સાધન કરવાને યોગ્ય જીવિત પાછું મઢવું સુલભ નથી, માટે ધર્મ સામગ્રી પામી પ્રમાદ ન કરો, ॥ ૭૩ ॥

* સંબુદ્યધ્વં કિં ન બુદ્યધ્વં, સંબોધિઃ સ્વલુ પ્રેત્ય દુર્લભા ।

નૈવોપનમન્તિ રાત્રયો, નો સુલભં પુનરપિ જીવિતમ્ ॥ ૭૩ ॥

હહં*રા બુદ્ધા ય પાસહ, ગબ્ભત્થાવિ ચયન્તિ માણવા ।
સેણે જહ વટ્ટયં હરે, એવમાઝક્ખયમ્મિ તુટ્ઠહ ॥ ૭૪ ॥

હે પ્રાણીઓ ! તમે જુઓ—કેટલાએક મનુષ્યો ગર્ભમાં જ મરણ પામે છે !, કેટલાએક બાલ્યાવસ્થામાં જ મૃત્યુને શરણ થાયછે, કેટલાએક યુવાવસ્થામાં વહાલા સ્ત્રી-પુત્રા-દિને મૂકી મરી જાયછે, જ્યારે કેટલાએક વૃદ્ધાવસ્થાનાં દુઃખ ભોગવી ભોગવી પગ ઘસતા મરણને આધીન થાય-છે. આવી રીતે જેમ બાજપક્ષી તેતરને ઓર્ચિંતો ફાલી લે છે, તેમ આયુષ્યક્ષય થતાં યમદેવ જીવિતને હરેછે, માટે ક્ષણ માત્ર પણ જીવિતનો વિશ્વાસ નહીં રાખી ધર્મસાધન કરવાને સાવધાન થાઓ. ॥ ૭૪ ॥

તિહ્મયણજણં મરન્તં, દદ્ધૂણ નયન્તિ જે ન અપ્પાણં ।
વિરમન્તિ ન પાવાઓ, ધી ધી ! ધિટ્ઠત્તણં તાણં ॥ ૭૫ ॥

જેઓ ત્રણે ભુવનના પ્રાણીઓને મરતા દેખતા છતાં પોતાના આત્માને ધર્મને વિષે જોડતા નથી, અને પાપ

* બાલા વૃદ્ધાશ્ચ પદ્યત, ગર્ભસ્થા અપિ ચ્યવન્તે માનવાઃ ।

શ્યેનો યથા વર્તેકં હરતિ, એવમાયુઃક્ષયે બ્રુચ્યતિ (જીવિતમ્) ॥ ૭૪ ॥

+ ત્રિભુવનજનં મ્રિયમાણં, દદ્ધા નયન્તિ યે નાત્માનમ્ (ધર્મે) ।

વિરમન્તિ ન પાપાદ્, ધિગ્ ધિગ્ ધૃષ્ટત્વં તેષામ્ ॥ ૭૫ ॥

થકી વિરામ પામતા નથી, એવા નિર્લજ્જ પુરુષોની ધિટ્ટા-
 ઇને ધિક્કારહો ! ધિક્કાર હો !. ॥ ૭૫ ॥

મા મા જંપહ બહુયં, જે બદ્ધા ચિક્કણેહિ કમ્મેહિં ।
 સવેસિં તેસિ જાયહ, હિઓવણસો મહાદોસો ॥ ૭૬ ॥

અયોગ્ય શિષ્યો ઉપર કૃપાસાગર ગુરુમહારાજને કરુણા
 આવવાથી વારંવાર ઉપદેશ આપતા જોઈ, તે ગુરુ મહા-
 રાજ પ્રતિ યોગ્ય અને વિનયી શિષ્યો કહેછે—પ્રભો ! કૃપા-
 નિધાન ! જેઓ ઘણાં ચીકણાં અને નિકાચિત્ત કર્મો
 બાંધ્યા છે—જેઓ મગશેઠીયા પથ્થરની જેમ નહીં પી-
 ગळे એવા કઠણ હૃદયવાળા છે, એવા આ અયોગ્ય પ્રાણીઓને
 બહુ ઉપદેશ ન આપો ન આપો. કારણ કે—તેઓને આપ
 ગમે તેટલો પ્રતિબોધ આપશો તો પણ તેઓ પ્રતિબોધ
 પામવાના નથી, એટલું જ નહીં પણ, સર્પને જેમ જેમ
 દૂધ પાડ્યે તેમ તેમ ફેર વધેછે તેમ અયોગ્ય પ્રાણીઓને
 હિતોપદેશ કેવલ મહાદ્વેષની જ વૃદ્ધિ કરે છે, માટે
 તેવા અયોગ્ય જીવોને ઉપદેશ આપવો વ્યર્થ છે, ॥ ૭૬ ॥

* મા મા જત્પત્ત બહુકં, યે બદ્ધાશ્ચિક્કણૈઃ કર્મભિઃ ।

સર્વેષાં તેષાં જાયતે, હિતોપદેશો મહાદ્વેષઃ ॥ ૭૬ ॥

कुणसि ममत्तं धण-सयण-विहवपमुहेसु अणंतदुक्खेसु
सिद्धिलेसि आयरं पुण, अणंतसुक्खम्मि सुक्खम्मि ॥

हे जीव ! अनन्ता दुःखना हेतुभूत धन, स्त्री पुत्रादि
स्वजन, अने वैभव विगेरेने विषे तुं ममत्वभाव राखे छे;
ज्यारे अनन्तुं सुख जेमां छे एवा महादुर्लभ मोक्षने विषे
आदर शिथिल करे छे !. एवो कोण मूर्ख होय के जे
दुःख आपनारा पदार्थोमां आसक्ति राखे ?, अने सुख
आपनारा पदार्थमां उपेक्षा राखे ?, पण आत्मन् ! तें तो
तेमज कर्युं !. माटे हजु तारा अनादिकाळना भ्रमने
दूर कर, अने सुखी थवा इच्छतो होय तो बाह्यभाव उप-
रना ममत्वने त्यागी मोक्षमां आदर राख-मोक्षने माटे
प्रयत्न कर. ॥ ७७ ॥

संसारो दुहहेऊ, दुक्खफलो दुसहदुक्खरूपो य ।
न चयन्ति तं पि जीवा, अइबद्धा नेहनिअलेहिं ॥७८॥

* करोषि ममत्वं धन-स्वजन-विभवप्रमुखेषु अनन्तदुःखेषु ।

क्षिथिलयसि आदरं पुनरनन्तसौख्ये मोक्षे ॥ ७७ ॥

+ संसारो दुःखहेतुः, दुःखफलो दुःसहदुःखरूपश्च ।

न त्यजन्ति तमपि जीवा, अतिबद्धाः स्नेहनिगडैः ॥ ७८ ॥

આ સંસાર દુઃખનું કારણ છે, દુઃખરૂપી ફલને આપનારો છે, અને અસહ્ય ઘોર દુઃખસ્વરૂપ છે, આવા મહાભયદ્ગ્ગર સંસારનો પળ, સ્નેહ રૂપી બેડીથી અતિશય બંધાયેલા જીવો ત્યાગ કરતા નથી !. જીવો સંસારને દુઃખમય જાણે છે, છતાં રાગબન્ધનથી જકડાયેલા તેનો ત્યાગ કરી શકતા નથી. માટે હે જીવ ! રાગબન્ધનને દૂર કરવાને ઉદ્યમવંત થા, કે જેથી આવા દુઃખમય સંસારથી તારો છૂટકારો થાય. ॥ ૭૮ ॥

નિયંકમ્મપવણચલિઓ, જીવો સંસારકાળને ઘોરે ।
કા કા વિડંબનાઓ, ન પાવે દુઃસહદુઃખાઓ ? ૭૯

પોતાના કર્મરૂપી પવનને પરાધીન થઈ પતિત થયેલો આ જીવ સંસારરૂપી મહાવિકટ જંગલમાં અસહ્ય દુઃખોથી ભરપૂર કહ કહ વિડંબનાઓ પામતો નથી ?, અર્થાત્ સર્વ વિડંબનાઓ પામે છે. હે આત્મા ! તેં કર્મને વશ થઈ અસહ્ય દુઃખો સહન કર્યાં, અને વિવિધ પ્રકારની

* નિજકર્મપવનચલિતો, જીવઃ સંસારકાળને ઘોરે ।

કાઃ કા વિડમ્બના, ન પ્રાપ્નોતિ દુઃસહદુઃખાઃ ॥ ૭૯ ॥

विडंबनाओ सही, तेना आगळ धर्मकृत्य करतां थतुं
घणुं ज अल्प दुःख शा हिसावमां छे?, के जेथी अनन्तुं
अने अक्षय सुख मळे तेम छे. माटे धर्मसंचय करवामां
प्रमादी न था. ॥ ७९ ॥

सिंसिरम्मि सीयलानिल-

लहरिसहस्सेहि भिन्नघणदेहो ।

तिरियत्तणम्मिऽरण्णे,

अणंतसो निहणमणुपत्तो ॥ ८० ॥

गिम्हायवसंतत्तो-रण्णे छुहिओ पिवासिओ बहुसो ।

संपत्तो तिरियभवे, मरणदुहं बहु विसूरन्तो ॥ ८१ ॥

वासासुऽरण्णमज्झे, गिरिनिज्झरणोदगेहि वज्जन्तो ।

सीयाऽनिलडज्जविओ, मओऽसि तिरियत्तणे बहुसो ॥

एवं तिरियभवेसु कीसन्तो दुक्खसयसहस्सेहिं ।

वसियो अणंतखुत्तो, जीवो भीषणभवारण्णे ॥ ८३ ॥

* शिशिरे शीतलाऽनिल-लहरिसहस्रैर्भिन्नघनदेहः । तिर्यक्त्वेऽरण्ये, अन-
न्तशो निधनमनुप्राप्तः ॥ ८० ॥ + ग्रीष्मातपसन्तप्तो-ऽरण्ये क्षुधितः पिपा-
सितो बहुशः । संप्राप्तस्तिर्यग्भवे, मरणदुःखं बहु खिद्यमानः ॥ ८१ ॥
वर्षास्वरण्यमध्ये, गिरिनिर्झरणोदकैरुद्धमानः । शीताऽनिलदग्धो, मृतोऽसि
तिर्यक्त्वे बहुशः ॥ ८२ ॥ एवं तिर्यग्भवेषु, क्लिश्यमानो दुःखशतसहस्रैः ।
उषितोऽनन्तकृत्वो, जीवो भीषणभवाऽरण्ये ॥ ८३ ॥

હે જીવ ! તું તિર્યંચ ભવમાં હતો, કે જે વચ્ચે તારું શરીર મજબૂત હતું તો પણ અટવીમાં શીયાલાની સરુત ઠંડીમાં હિમ પડવાથી તારો દેહ ફાટી ગયો—ભેદાઈ ગયો !, અને પોષ મહિનાની કડકડતી ટાઢથી અટવીમાં અનન્તીવાર મરણને શરણ થયો, તે દુઃખ સંભાર. ॥૮૦॥
 વઢી રે આત્મા ! તું તિર્યંચ ભવમાં ઘોર જંગલને વિષે ડનાલાના આકરા તાપથી તથા થઈ—વિહ્વલ બની ભૂચ્યો તરસ્યો ઘણો જ સ્વેદ પામતો મરણદુઃખ પામ્યો !.
 ॥ ૮૧ ॥ વઢી હે ચેતન ! તું વર્ષા ઋતુમાં તિર્યંચભવમાં ભયાનક અરણ્યને વિષે પર્વતોના ધોધમાર પાણીમાં તળાતો—અથડાતો—બૂડતો અને ઠંડા પવનથી જકડાઈ ગયેલો ઘણી વચ્ચે મૃત્યુ પામ્યો !. ॥ ૮૨ ॥

આવી રીતે અતિભયાનક ભવરૂપી અરણ્યમાં તિર્યંચ ભવોને વિષે અસહ્ય લાચો દુઃખો ભોગવી ક્લેશ પામતો આ જીવ અનન્તી વાર વચ્ચે. શીયાલામાં જંગલને વિષે અસહ્ય ઠંડીથી અનન્તી વાર મૃત્યુને શરણ થયો !, ડનાલાના આકરા તાપથી તથા થઈ ભૂચ્યો તરસ્યો મરી ગયો !, અને વરસાદ ઋતુમાં પાણીમાં તળાતો અથ-

ડાતો પ્રાણરહિત થયો !. આવાં દુઃખો અનન્તીવાર સ-
હન કરવા છતાં તે કષ્ટોને આજ તું કેમ વિસરી જાય
છે ? ॥ ૮૩ ॥

*દુઃક્રમ્મપલયા-નિલપેરિઓ ભીસણમ્મિ ભવરણ્ણે ।
હિંડન્તો નરણ્ણુ વિ, અણંતસો જીવ ! પત્તો સિ ॥ ૮૪ ॥

હે આત્મન્ ! પ્રલયકાળના પવન જેવા ભયં-
કર એવા આઠ કર્મે કરી ઘોર એવા આ ભવરૂપી અરણ્યમાં
ભટકતાં ભટકતાં તું નરકગતિમાં પળ અસહ્ય દુઃખો
અનન્તી વાર પામ્યો છે—દુઃખ ભોગવવામાં કાંઈ સ્વામી
રાખી નથી, તો પળ હજુ તેવાં જ દુઃખો ભોગવવાં પડે
તેવાં પાપમય કાર્યો કરે છે !. અરે ! કાંઈક સમજ,
શુદ્ધિ ઠેકાણે લાવ, અને હવે પછી તેવાં દુઃખો ભોગ-
વવાં ન પડે તેને માટે પ્રયત્નશીલ થા. ॥ ૮૪ ॥

* દુઃક્રમ્મપલયા—નિલપેરિતો ભીષણે ભવારણ્યે ।

હિંડમાનો નરકેષ્વપિ, અનન્તશો જીવ ! પ્રાપ્તોસિ ॥ ૮૪ ॥

सैत्तसु नरयमहीसु, वज्जानलदाह-सीयवियणासु ।
वसियो अणंतखुत्तो, विलवन्तो करुणसद्देहिं ॥ ८५ ॥

हे जीव ! तुं साते नारकीओमां करुणा उपजावे एवा
हृदयभेदक शब्दो वडे विलाप करतो अनन्तीवार वस्यो,
के जे नारकीओमां वज्रसमान अतिशय आकरा अग्निनी
अने शीतनी असह्य वेदनाओ तने भोगववी पडी !.
हवे तेथी त्रास पामी फरीथी त्यां जवुं न पडे माटे धर्म-
कृत्यमां सावधान था. ॥ ८५ ॥

पियं-माय-सयणरहिओ, दुरंतवाहिहिं पीडिओ बहुसो ।
मणुअभवे निस्सारे, विलाविओ किं न तं सरसि ? ॥

हे चेतन ! माता पिता अने सगां संबन्धीओथी
वियोग पामेला तने असाध्य व्याधिओए घणोज पी-
डित करी आ असार एवा मनुष्यभवमां बहु बहु विलाप
कराव्या, आ वातने तुं केम विसरी जाय छे ? ॥ ८६ ॥

* सप्तसु नरकमहीषु, वज्राऽनलदाह-शीतवेदनासु ।

उषितोऽनन्तकृत्तो, विलपन् करुणशब्दैः ॥ ८५ ॥

+ माता-पितृ-स्वजनरहितो, दुरन्तव्याधिभिः पीडितो बहुशः ।

मनुजभवे निस्सारे, विलापितः किं न तं सरसि ? ॥ ८६ ॥

पैवणु व गयणमग्गे, अलक्खिओ भमइ भववणे जीवो
ठाणट्ठाणम्मि समु-ज्झिऊण धण-सयणसंघाए ॥८७॥

जेम पवन आकाशमां अदृश्य रूपे भिन्न भिन्न स्थाने
भम्या करेछे, तेम आ जीव ठेकठेकाणे धन अने सगां
वहालाओनो त्याग करी अजाणपणाथी भटक्या करे छे.
माटे हे आत्मन् ! 'आमारुं धन, आ मारा सगा-वहाला'
आ रीते खोटो ममत्वभाव त्यागी, तारा शुद्ध स्थिरस्व-
भावने प्राप्त करवा वीतरागप्रभुनो धर्म आचर. ॥८७॥

विद्विज्जन्ता असयं, जम्म-जरा-मरणतिक्खकुंतेहिं ।
दुहमणुभवन्ति घोरं, संसारे संसरन्त जिआ ॥८८॥
तह्वि खणंपि कयावि हु, अन्नाणभुयंगडंकिया जीवा ।
संसारचारगाओ, न य उद्विज्जन्ति मूढमणा ॥ ८९ ॥

आ असार संसारमां भटकता जीवो जन्म जरा अने
मरण रूपी तीक्ष्ण भालाओ वडे वारंवार विंधाइ घोर

* पवन इव गगनमार्गे, अलक्षितो भ्रमति भववने जीवः ।

स्थानस्थाने समुज्झ्य धन-स्वजनसंघातान् ॥ ८७ ॥

+ विध्यमाना असकृद्, जन्म-जरा-मरणतीक्ष्णकुन्तैः । दुःखमनुभवन्ति
घोरं, संसारे संसरन्तो जीवाः ॥ ८८ ॥ तथापि क्षणमपि कदापि खलु,
अज्ञानभुजङ्गदष्टा जीवाः । संसारचारकाद्, न चोद्विजन्ते मूढमनसः ॥ ८९ ॥

દુઃખ અનુભવે છે, ॥ ૮૮ ॥ છતાં અજ્ઞાન રૂપી સર્પવડે
ડસાયેલા મૂઢમાનવાળા જીવો આ સંસાર રૂપી બંદીખા-
નાથી ક્ષણમાત્ર પળ ઉદ્દેગ પામતા નથી !.

કેદખાનામાં પડેલો પ્રાણી એકજ વખત ભાલાની
વેદના સહન કરી શકતો નથી, અને કંટાળી જઈ
વિચારે છે કે—અરેરે ! હવે હું આ દુઃખમાંથી ક્યારે
હૂટું ? પળ જન્મ જરા અને મૃત્યુરૂપી ભાલાઓના કારી
ઘા જીવો વારંવાર અનુભવે છે, છતાં આશ્ચર્ય છે કે—
તેઓ આ સંસારૂપી કેદખાનામાંથી હૂટવાને ક્ષણવાર
પળ ઉદ્વિગ્ન થતા નથી !. ॥ ૮૯ ॥

કીલસિ કિયંતવેલં, સરીરવાવીહ ? જત્થ પહસમયં ।
કાલઽરહદ્દઘડીહિં, સોસિજ્જહ જીવિયંભોહં ॥ ૯૦ ॥

હે જીવ ! તું શરીરરૂપી વાવમાં કેટલો સમય ક્રીડા
કરી શકીશ ?, જે વાવમાંથી કાઠરૂપી રેંટના ઘડાઓ
જીવિતરૂપી જલસમૂહને સમયે સમયે શોષી રહ્યાં છે !.—
જેમ જેમ કાઠ જાય છે તેમ તેમ આયુષ્ય ઘટતું જ જાય

* ક્રીડિવ્યસિ કિયદ્દેલાં, શરીરવાપ્યાં ? યત્ર પ્રતિસમયમ્ ।

કાલાઽરહદ્દઘટીભિઃ, શોષ્યતે જીવિતાઽમ્ભઓઘઃ ॥ ૯૦ ॥

छे. जेम फांसीनी सजा पामेलो अपराधी जेम जेम फांसी सन्मुख डगलां भरेछे तेम तेम तेने मृत्यु नजीक आवतुं जाय छे, अने तेथी तेने खान-पानादि काइ पण गोठतुं नथी, कारण के तेणे जाण्युं छे के मृत्यु नजीक आवतुं जायछे; तेम हे चेतन ! तारी पण जेम जेम उम्मर जायछे तेम तेम मृत्यु नजीक आवतुं जायछे, आवी रीते दिवस पर दिवस जतां आयुष्य झपाटामां पूर्ण थशे त्यारे मरणने शरण थवुं पडशे !. माटे प्रमाद त्यागी परलोक साधवाने सावधान था, के जेथी मरणसमये पश्चात्ताप करवानो समय न आवे. ॥ ९० ॥

रे जीव ! बुझ मा मुझ मा पमायं करेसि रे पाव ! ।
जं परलोए गुरुदुखभायणं होहिसि अयाण ! ॥ ९१ ॥

अरे जीव ! बुझ बुझ, मोह न पाम. रे पापी ! हवे धर्म-कार्यमां प्रमाद न कर. हे अज्ञानी ! प्रमाद करीश तो परलोकमां घोर असह्य दुःखो तारे ज भोगववां पडशे. माटे दुर्लभ मनुष्यभवमां चिन्तामणि समान जिनधर्म

* रे जीव ! बुध्यस्व मा मुह्य मा प्रमादं कुरु रे पाप ! ।

यत् परलोके गुरुदुःखभाजनं भविष्यसि अज्ञान ! ॥ ९१ ॥

पामी आवा धर्म करवाना अमूल्य समयमां सावधान
था, के जेथी दुःख न भोगववां पडे. ॥ ९१ ॥

बुज्झसु रे जीव ! तुमं,
मा मुज्झसि जिणमयम्मि नाऊणं ।
जम्हा पुणरवि एसा,
सामग्गी दुल्लहा जीव ! ॥ ९२ ॥

अरे जीव ! हवे तुं बोध पाम, जिनमतने विषे जीव
अजीव विगेरे तत्त्वो जाण्या छतां मोह न पाम, कारण
के—हे चेतन ! मनुष्यभव तथा जिनेन्द्रमत विगेरे धर्म-
सामग्री फरी फरीने मळवी दुर्लभ छे, माटे आवेलो
अवसर न जवा दे. ॥ ९२ ॥

दुल्लहो पुण जिणधम्मो, तुमं पमायायरो सुहेसी य ।
दुसहं च नरय दुक्खं, कह होहिसि तं न याणामो ॥ ९३ ॥

हे प्राणी ! आ जिनधर्म फरीथी मळवो अतिदुर्लभ

* बुध्यस्व रे जीव ! त्वं, मा मुह्य जिनमत्ते ज्ञात्वा ।

यस्मात् पुनरपि एषा, सामग्री दुर्लभा जीव ! ॥ ९२ ॥

+ दुर्लभः पुनर्जिनधर्मः, त्वं प्रमादाकरः सुखैषी च ।

दुस्सहं च नरकदुःखं, कथं भविष्यसि तन्न जानीमः ॥ ९३ ॥

છે, અને તું પ્રમાદની ટાણ છે !. આવો ચિન્તામણિ
 સમાન જિનધર્મ પામવા છતાં તું પ્રમાદમાં દિવસો એક
 ગુમાવે છે, અને પ્રમાદ કરીને પણ સુખની અભિલાષા
 રાખે છે !, તે સુખ તને ક્યાંથી મળશે ? નારકીનું
 દુઃખ દુઃસહ છે—ધર્મસામગ્રી મળવા છતાં પ્રમાદી બની
 ધર્મ તરફ ડોકા રાખે છે, અને પાપમય કાર્યોમાં અ-
 મૂલ્ય આયુષ્ય ગુમાવે છે, જેથી તને ઘોર અસહ્ય નરક-
 દુઃખો ભોગવવાં પડશે. હે પ્રાણી ! તું અહીં સામાન્ય
 દુઃખ પણ સહન કરી શકતો નથી ત્યારે નરકનાં દુઃસહ
 દુઃખ કેમ સહન થશે ?, અમે નથી જાણતા કે તારી
 ત્યાં શી અવસ્થા થશે !. ॥ ૯૩ ॥

અંધિરેણ થિરો સમલેણ,
 નિમ્મલો પરવસેણ સાહીણો ।

દેહેન જહ વિદપ્પહ,
 ધમ્મો તા કિં ન પજ્જત્તં ? ॥ ૯૪ ॥

હે જીવ ! અસ્થિર અને અશાશ્વતા આ દેહ વડે

* અસ્થિરેણ સ્થિરઃ સમલેન, નિર્મલઃ પરવસેન સ્વાધીનઃ ।
 દેહેન યદ્યર્જયતે, ધર્મસ્તદા કિં ન પર્યાપ્તમ્ ? ॥ ૯૪ ॥

स्थिर अने शाश्वतो जो धर्म उपार्जन थायछे तो शुं न मळ्युं?, अर्थात् धारेलो लाभ मळ्यो कहेवाय. वळी मळ-मूत्रथी भरेला आ मलिन शरीर वडे निर्मळ धर्म उपार्जन थाय तो शुं बाकी रह्युं?—शुं अपूर्णता रही?—अर्थात् महान् लाभ मळ्यो कहेवाय. वळी अनेक प्रकारना रोग विगेरेने आधीन—परतन्त्र एवा आ देह वडे स्वाधीन—स्वतंत्र एवो धर्म जो उपार्जन थाय तो शुं कांइ मळवानी खामी रही कहेवाय?, अर्थात् इच्छेलो लाभ मळ्यो ज कहेवाय. अस्थिर मलिन अने पराधीन एवा आ असार देह वडे स्थिर निर्मळ अने स्वाधीन एवो जो धर्म उपार्जन थइ शके छे, तो हे आत्मन् ! आवेलो लाभ शा माटे चूके छे, माटे आ असार शरीर उपरथी मोह उतारी ते वडे धर्मनुं साधन करी ले, ॥९४॥

जैह चिंतामणिरयणं,

सुलहं न ह्यु होइ तुच्छविहवाणं ।

गुणविहववर्जियाणं,

जियाण तह धम्मरयणंपि ॥ ९५ ॥

* यथा चिन्तामणिरत्नं, सुलभं न खलु भवति तुच्छविभवानाम् ।

गुणविभववर्जितानां, जीवानां तथा धर्मरत्नमपि ॥ ९५ ॥

जेम तुच्छ वैभववाळा-पुण्यहीन प्राणीओने चिन्ता-
मणि रत्न सुलभ न ज होय-पुण्यहीन प्राणीओ चिन्ता-
मणि रत्न प्राप्त करी शकता ज नथी, तेम गुणरूपी
वैभवे करीने रहित जीवोने धर्मरत्न पण सुलभ न ज
होय-निर्गुणी प्राणीओ धर्मरत्न प्राप्त करी शकता नथी ॥

‡ह दिट्ठीसंजोगो, न होइ जच्चंधयाण जीवाणं ।
तह जिणमयसंजोगो, न होइ मिच्छंधजीवाणं ॥९६॥

जेम जन्मथी अंध अवतरेलां जीवोने दृष्टिनो संयोग
नथी-कोइ पण पदार्थने देखता नथी, तेम मिथ्यात्वे
करी अंध थयेला जीवोने जिनमतनो संयोग नथी-
वीतराग भाषित मतनी प्राप्ति थती नथी. ॥ ९६ ॥

‡च्चक्खमणंतगुणे, जिणिंदधम्मे न दोसलेसोवि ।
तह्वि हु अन्नाणंधा, न रमन्ति कयावि तम्मि जिया ॥

* यथा दृष्टिसंयोगो, न भवति जाल्यन्धानां जीवानाम् ।

तथा जिनमतसंयोगो, न भवति मिथ्याऽन्धजीवानाम् ॥ ९६ ॥

+ प्रत्यक्षमनन्तगुणे, जिनेन्द्रधर्मे न दोषलेशोऽपि ।

तथापि खल्वज्ञानान्धा, न रमन्ते कदापि तस्मिन् जीवाः ॥९७॥

મિચ્છે અણંતદોસા, પયડા દીસન્તિ ન વિ ય ગુણલેસો ।
તહ વિ ય તં ચેવ જિયા, હી મોહંધા નિસેવન્તિ ॥ ૯૮ ॥

શ્રીજિનેન્દ્રભાષિત ધર્મને વિષે પ્રત્યક્ષ અનન્ત ગુણો
છે, અને દોષનો લવલેશ પળ નથી. આવો ગુણોનો
ભંડાર અને નિર્દોષ જિનધર્મ છે, તો પળ અજ્ઞાન વડે
અંધ થયેલા પ્રાણીઓ તેને વિષે ચિત્ત લગાવતા નથી—
જોડાતા નથી !. ॥ ૯૭ ॥

મિથ્યાત્વમાં અનંત દોષો પ્રગટ પળે દેખાય છે—
સાક્ષાદ્ અનુભવીએ છીએ, અને ગુણનો લવલેશ પળ
દૃષ્ટિગોચર થતો નથી, તો પળ અફસોસ છે કે—મોહ વડે
અંધ થયેલા પ્રાણીઓ તે મિથ્યાત્વને જ સેવે છે !. ॥ ૯૮ ॥

ધિદ્ધી તાળ નરાણં, વિન્નાણે તહ કલાસુ કુસલત્તં ।
સુહસચ્ચધમ્મરયણે, સુપરિક્ખં જે ન જાણન્તિ ॥ ૯૯ ॥

પરલોકમાં કલ્યાણકારી અને સુખ આપનાર એવા
સત્ય ધર્મરત્નની જેઓ સારી રીતે પરીક્ષા કરી જાણતા

* મિથ્યાત્વેऽનન્તદોષાઃ, પ્રકટા દૃશ્યન્તે નાઽપિ ચ ગુણલેશઃ ।

તથાપિ ચ તદેવ જીવા, હી ! મોહાન્ધા નિષેવન્તે ॥ ૯૮ ॥

+ ધિગ્ ધિક્ તેષાં નરાણાં, વિજ્ઞાને તથા કલાસુ કુશલત્વમ્ ।

શુભ-સત્યધર્મરત્ને, સુપરીક્ષાં યે ન જાણન્તિ ॥ ૯૯ ॥

नथी ते पुरुषोना विज्ञानकौशल्यने धिक्कार हो !, तथा ते पुरुषोना कळाकौशल्यने धिक्कार हो !. अर्थात् जेओ 'आ धर्म साचो छे, अने आ धर्म असत्य छे' ए प्रमाणे सत्यासत्यधर्मनी परीक्षा करी जाणता नथी तेओनुं ज्ञान डहापण चतुराइ तथा कळाकौशल्य नकामुं छे, माटे दरेक मनुष्ये प्रथम धर्मनी परीक्षा करता शीखवुं जोइए. ॥ ९९ ॥

जिणधम्मोऽयं जीवाणं, अपुवो कप्पपायवो ।
सग्गापवग्गसुक्खाणं, फलाणं दायगो इमो ॥ १०० ॥

आ जिनधर्म जीवोने अपूर्व कल्पवृक्ष छे, कारण के—
कल्पवृक्ष तो आ लोकना ज सुखने आपे छे, पण आ जिनधर्मरूपी कल्पवृक्ष तो स्वर्ग अने मोक्षना सुखरूप फळोने आपेछे. ॥ १०० ॥

धम्मो बंधु सुमित्तो य, धम्मो य परमो गुरु ।
सुक्खमग्गे पयट्ठाणं, धम्मो परमसंदणो ॥ १०१ ॥

* जिनधर्मोऽयं जीवानाम्, अपूर्वः कल्पपादपः ।

स्वर्गा-ऽपवर्गसौख्यानां, फलानां दायकोऽयम् ॥ १०० ॥

+ धर्मो बन्धुः सुमित्रं च, धर्मश्च परमो गुरुः ।

मोक्षमार्गं प्रवृत्तानां, धर्मः परमस्यन्दनः ॥ १०१ ॥

આ જગત્માં ધર્મ બન્ધુસમાન છે—જેમ આપત્તિ સ-
મયે ભાઈ સહાયતા કરેછે, તેમ આપત્તિમાં આવી પ-
ડેલા પ્રાણીને ધર્મ સહાયતા કરેછે. વઢી ધર્મ હિતકર
મિત્ર સમાન છે—જેમ સાચો મિત્ર સદ્બુદ્ધિ આપી સ-
ન્માર્ગે દોરેછે, તેમ ધર્મ પ્રાણીને સન્માર્ગે દોરેછે.
વઢી ધર્મ સદ્ગુરુ સમાન છે—જેમ સદ્ગુરુ ઉપદેશ
આપી પ્રાણીને દુર્ગતિમાંથી બચાવે છે, તેમ ધર્મ પણ
પ્રાણીને દુર્ગતિમાંથી બચાવેછે. વઢી ધર્મ મોક્ષ-
માર્ગમાં પ્રવર્તેલા પ્રાણીઓને માટે શ્રેષ્ઠ રથ સમાન છે—
જેમ ઉત્તમ રથ હોય તો માર્ગમાં સુખેથી ગમન થઈ શકે
છે, તેમ આ ધર્મરૂપી રથ મોક્ષમાર્ગને વિષે પ્રવર્તેલા
પ્રાણીઓને મોક્ષમાં સુખશાન્તિથી પહોંચાડે છે. ॥૧૦૧॥

* ચતુર્ગણંતદુઃખાનલ-પલિત્તભવકાળને મહાભીમે ।
સેવસુ રે જીવ ! તુમં, જિણવયણં અમિયકુંડસમં ॥ ૧૦૨ ॥

ચાર ગતિમાં રહેલા અનન્ત દુઃખરૂપી અગ્નિ વડે
આ સંસારરૂપી મહાભયંકર અરણ્ય સઠ્ઠી ઉઠ્યું છે.

* ચતુર્ગણ્યનન્તદુઃખાનલ-પ્રદીપ્તભવકાળને મહાભીમે ।

સેવસ્વ રે જીવ ! ત્વં, જિનવચનમમૃતકુંડસમમ્ ॥ ૧૦૨ ॥

आवा दुःखरूपी अग्निथी सळगी उठेला संसाररूपी अर-
ण्यमांथी बचवुं होय तो हे जीव ! तुं अमृतकुंड समान
जिनधर्मनुं सेवन कर. ॥ १०२ ॥

वि*समे भवमरुदेसे, अणंतदुहगिम्हतावसंतत्ते ।
जिणधम्मकप्परुक्खं, सरसु तुमं जीव ! शिवसुहदं ॥

हे जीव ! अनंतदुःखरूपी ग्रीष्म ऋतुना तीव्र तापवडे
तपी रहेला आ संसाररूपी विषम मारवाड देशमां,
मोक्षसुखने आपनार जिनधर्मरूपी कल्पवृक्षनो तुं आश्रय
कर—जिन धर्मरूपी कल्पवृक्षने छांयडे जा, के जेथी तने
शान्ति मळे. ॥ १०३ ॥

किं बहुणा ? जिणधम्मे, जइयव्वं जह भवोदहिं घोरं ।
लह्हु तरियमणंतसुहं, लहइ जिओ सासयं ठाणं १०४
वधारे शुं कहीये ?, हे भव्यप्राणीओ ! उपदेशनो

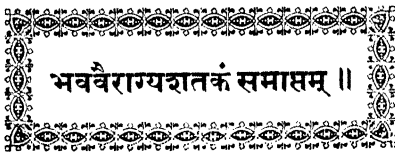
* विषमे भवमरुदेशे, अनन्तदुःखग्रीष्मतापसंतप्ते ।

जिनधर्मकल्पवृक्षं, सर त्वं जीव ! शिवसुखदम् ॥ १०३ ॥

+ किं बहुना ? जिनधर्मे, यतितव्यं यथा भवोदधिं घोरम् ।

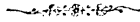
लघु तीर्त्वाऽनन्तसुखं, लभते जीवः शाश्वतं स्थानम् ॥ १०४ ॥

सार एज छे के—जिनधर्मने विषे ते प्रकारे प्रयत्न करवो
जोइए के जेथी भयंकर एवा आ भवरूपी समुद्रने
जलदी तरी जीव अनन्तसुखवाळुं शाश्वत मोक्षस्थान
मेळवे. ॥ १०४ ॥

भववैराग्यशतकं समाप्तम् ॥

सरल संस्कृतग्रन्थो-

रु. आ. पै.

गद्यबद्ध-श्रीधन्यचरित्र	१०-०-०
„ श्रीयशोधरचरित्र	१-४-०
„ मलयसुन्दरीकथा	०-१०-०
युगादिदेशना	१-०-०
अघटकुमारचरित्र	०-७-०
मृगाङ्गचरित्र	०-४-०
धनञ्जयकोश भाषान्तरमह	०-४-०
बृहत्संग्रहणी (मूल)	०-४-०
अनित्यादिभावनास्वरूप	०-२-६
नवस्मरण (पॉकेटसाइज़) तत्त्वार्थादि परिशिष्ट साथे		०-४-०

लखो—मु० पालीताणा.

१ सलोत अमृतलाल अमरचन्द्र.

२ शा. मानचन्द्र वेलचन्द्र. ठे. गोपीपुरा

मु० सुरत.

आवश्यक सूचना.

अमारे त्यां जैनविविधसाहित्यशास्त्रमाला
बनारस, यशोविजय जैन ग्रन्थमाला, श्रीजैन-
धर्मप्रसारकसभा, आत्मानन्द जैन सभा, रा. पु-
रुषोत्तमदास गीगाभाइ, बी. बी. एन्ड कम्पनी,
तथा ए. एम. कम्पनी तरफथी प्रसिद्ध थयेला
ग्रन्थो मळेळे.

लखो-

सलोत अमृतलाल अमरचन्द,
काठियावाड पालीताणा.

